

En sammanfattad bild av
**Ungas levnads-
villkor i Sverige**

Ung idag 2025:1

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor
(MUCF) 2025

Uppdragsansvarig: Vanessa Sevedag

Webb: www.mucf.se

Bilder: Mostphotos, Pexels.se

Förord

Många unga i Sverige har goda levnadsvillkor. De flesta elever går ut gymnasieskolan med en examen. Arbetslösheten bland unga har ökat men i ett längre tidsperspektiv är arbetsmarknadssituationen förhållandevis god för unga. Ungas möjlighet till etablering i arbetslivet är ett av de viktigaste stegen i ungas liv och är viktigt för hela samhället. Alla unga behövs i arbetslivet. Det är därför av stor vikt att fortsätta arbeta för att alla unga ska komma in på arbetsmarknaden.

Ett område med betydande utmaningar är ungas psykiska hälsa. En stor andel unga har psykiska och psykosomatiska symtom. Fler unga tjejer har vårdats för självsador de senaste åren och antalet självmord ökade bland tjejer det senaste året. Killar är dock fortsatt klart överrepresenterade bland unga som tagit sitt liv. Att många unga har psykisk ohälsa är ett samhällsproblem. Hälsa är en förutsättning för att kunna vara delaktig i samhället. Vi har ett gemensamt ansvar för att vända utvecklingen. Det kräver insatser på flera nivåer som både fokuserar på breda hälsofrämjande insatser och stödinsatser för de unga som behöver det.

Med den här rapporten vill Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ge en bred bild av ungas levnadsvillkor och kortfattat beskriva utvecklingen inom områdena utbildning, arbetsmarknad, boende, ekonomi, trygghet, fritid och möjlighet till inflytande över samhället. Resultaten visar på vikten av att fortsätta följa upp målet om att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Arbetet med denna rapport har genomförts av Vanessa Sevedag (uppdragsansvarig) och Hanna Holmberg på avdelningen för utredning.

Stefan Holmgren

Vik. generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning.....	5
Inledning	8
Syfte	8
Undersökningens genomförande och redovisning	9
Ungas levnadsvillkor	12
Utbildning	13
Arbete	18
Ekonomisk och social utsatthet	22
Fysisk och psykisk hälsa	34
Kultur och fritid	40
Avslutande diskussion	43
Psykisk ohälsa fortsatt stor utmaning för unga	44
Referenser	49
Bilaga 1	51

Sammanfattning

Det ungdomspolitiska målet anger att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (regeringens proposition 2013/14:191). Den årliga Ung idag-rapporten är en del i MUCF:s arbete med att följa hur ungas levnadsvillkor utvecklas gentemot detta mål. Rapportens syfte är att ge en översiktlig bild av ungas levnadsvillkor och lyfta fram förändringarna över tid och skillnader mellan olika grupper av unga. Rapporten är indelad i sex delar som ger en bild av ungas levnadsvillkor inom olika delar av livet.

Indikatorerna inom området utbildning visar att:

- Andelen som är behöriga till gymnasiet har minskat. År 2024 är andelen behöriga 84 procent. Det är fortsatt en högre andel tjejer och inrikes födda som är behöriga än killar och utrikes födda.
- Andelen som saknar gymnasieutbildning är 7 procent 2023. Det är en högre andel killar jämfört med tjejer som saknar gymnasieutbildning. Det är även vanligare att utrikes födda saknar gymnasieutbildning jämfört med inrikes födda.
- Andelen gymnasieelever som tagit examen efter fyra år har ökat över tid. Bland de som påbörjade gymnasiet 2019 hade 83 procent tagit examen 2023, jämfört med 77 procent bland de som påbörjade gymnasiet 2011. Under hela perioden är det en högre andel tjejer och inrikes födda som tagit examen efter fyra år än killar och utrikes födda.
- 72 procent av elever som slutförde gymnasieskolan på ett nationellt program gick ut med behörighet till universitet och högskola 2023. Det är en betydligt högre andel tjejer jämfört med killar som uppnår behörighet.

Indikatorerna inom området arbetsmarknad visar att:

- Arbetslösheten bland unga har ökat något 2024 jämfört med 2023 från 6,5 till 7,2 procent. Andelen arbetslösa är betydligt högre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Arbetslösheten är något högre bland killar än bland tjejer.
- 5,5 procent av unga var utan arbete eller studier 2022. Det är närmare 60 000 unga i åldern 16–24 år. Andelen som varken arbetar eller studerar är högre bland killar och utrikes födda än bland tjejer och inrikes födda.
- Andelen arbetslösa i mer än tre månader har ökat något från 4 procent 2023 till 4,5 procent 2024. Det är en högre andel utrikes födda och killar som är arbetslösa i mer än tre månader än inrikes födda och tjejer.

Indikatorerna inom området ekonomisk och social utsatthet visar att:

- Andelen unga med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska och är på 4 procent år 2023. Särskilt stor är minskningen bland utrikes födda killar, där andelen mer än halverats sedan 2019

- Andelen unga med låg ekonomisk standard var 27 procent 2023, en liten ökning jämfört med 2022. Det är en högre andel utrikes födda tjejer som har låg ekonomisk standard jämfört med andra unga.
- Antalet unga med skulder för indrivning och antalet ansökningar om skuldsanering bland unga har ökat under 2023. Detta medan antalet unga med betalningsförelägganden har minskat.
- Färre unga i åldern 18–24 år har vräkts från sin bostad under 2023, medan antalet som hotats av vräkning låg på samma nivå som föregående år.
- 13 procent av unga uppger att de utsatts för sexualbrott under 2023. Det är en minskning jämfört med 2022 då andelen var 16 procent. Betydligt fler tjejer än killar uppger att de utsatts för sexualbrott under 2023, 21 respektive 2 procent.
- Antalet killar som utsattes för dödligt våld under 2023 är fortsatt högre jämfört med för tio år sedan.

Indikatorer inom området inflytande och delaktighet visar att:

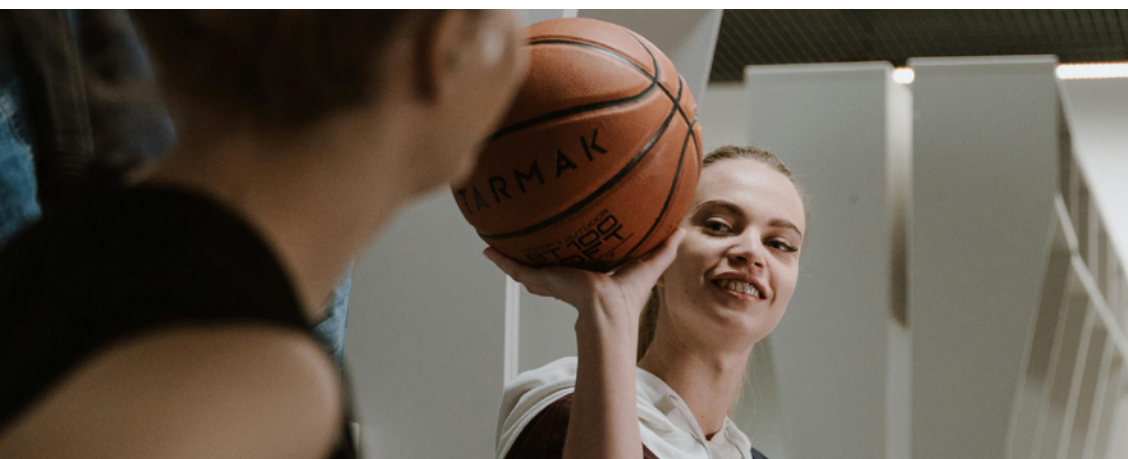
- Valdeltagandet bland unga minskade mellan 2018 och 2022 från 86 till 83 procent i val till riksdagen. Minskningen var betydligt större bland utrikes födda, där valdeltagandet minskade med 10 procentenheter, jämfört med 1 procentenhet bland inrikes födda.
- Tjejer röstar fortsatt i högre grad än killar, och skillnaden har varit stabil över tid.
- Det är lika vanligt att unga 16–24 år är medlemmar i politiska partier som vuxna 30–64 år. Andelen var 5 procent år 2023. Det finns ingen skillnad mellan killar och tjejer eller inrikes och utrikes födda.
- Andelen unga är underrepresenterade i valda församlingar. Under 2022 minskade dessutom andelen unga både bland nominerade och valda till förtroendeuppdrag i riksdag, region- och kommunfullmäktige. Andelen killar är något högre jämfört med andelen tjejer i valda församlingar.

Indikatorerna inom området fysisk och psykisk hälsa visar att:

- 76 procent av unga i åldern 16–24 år bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra. Det är den lägsta andelen under perioden 2010–2024. Tjejer uppger i lägre grad än killar att de mår bra.
- Andelen unga som är stillasittande och som har ett BMI på 30 eller högre (fetma) har ökat under 2024. Det är vanligare bland killar än tjejer.
- Andelen unga tjejer som har en riskkonsumtion av alkohol och som snusar dagligen har ökat markant. Rökningen har minskat över tid bland både tjejer och killar.
- 60 procent av unga i åldern 16–24 år uppger att de har besvär av ängslan, ångest eller oro år 2023. Högst är andelen bland tjejer där 71 procent uppger psykiska symtom. Andelen bland killar är 50 procent.
- 69 procent av unga i åldern 13–18 år upplever psykosomatiska symtom i form av huvudvärk, magont eller svårt att somna minst en gång i veckan år 2023. Högst är andelen bland tjejer där 81 procent uppger psykosomatiska symtom. Andelen bland killar är 57 procent.
- Under 2021 skedde en kraftig ökning av unga tjejer i åldern 13–19 år som vårdats för självskada och självmordsförsök. Under både 2022 och 2023 låg antalet kvar på samma höga nivå. Det handlar om 296,9 per 100 000 invånare i denna grupp. Det kan jämföras med 48 killar per 100 000 i samma åldersgrupp.
- Antalet självmord minskade 2022 bland unga i åldern 13–24 år och var då på den lägsta nivån sedan 2011. Under 2023 har antalet ökat något till 8,7 individer per 100 000, att jämföra med 7,7 individer under 2022. Under hela perioden har antalet självmord varit betydligt högre bland killar än tjejer. Men det är främst bland tjejer antalet självmord har ökat under 2023, framför allt i åldersgruppen 20–24 år.

Inom området kultur och fritid syns sammanfattningsvis att:

- Andelen unga som idrottar i förening har minskat sedan 2007, men andelen som motionerar och idrottar är stabil. Tjejer med utländsk bakgrund idrottar och motionerar i lägre utsträckning än andra unga.
- Andelen unga som läser har minskat kraftigt sedan 2007 bland både killar och tjejer. Fram till 2021 har andelen nästintill halverats. De senaste åren har minskningen dock avtagit något.

Inledning

Syfte

Regeringens ungdomspolitiska mål är att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (regeringens proposition 2013/14:191). Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har i uppdrag att följa hur ungas levnadsvillkor utvecklas gentemot detta mål. Det görs på flera olika sätt, inom ramen för myndighetens ungdomspolitiska uppföljningssystem. Bland annat redovisar och följer myndigheten statistik som indikatorer för ungas levnadsvillkor, vilka kompletteras med en årlig rapport.

Årets uppföljning presenteras i två delar, där detta är den ena. I den här rapporten ger MUCF en bred bild av hur levnadsvillkoren för unga har förändrats över tid utifrån ett urval av dessa indikatorer. Myndigheten belyser skillnader i levnadsvillkor mellan olika grupper av unga och lyfter områden som behöver prioriteras för att det ungdomspolitiska målet ska nås. Myndigheten har också tagit fram en kompletterande rapport som innehåller en fördjupning inom området ungas bostadssituation (MUCF 2025).

Undersökningens genomförande och redovisning

Rapporten utgår ifrån de indikatorer för ungas levnadsvillkor som myndigheten följer inom ramen för det ungdomspolitiska uppföljningssystemet. Dessa hämtas från elva olika myndigheter samt MUCF:s nationella ungdomsenkät. Samtliga finns tillgängliga på webbplatsen ungidag.se, där de presenteras under sex olika teman:

- Arbete
- Ekonomisk och social utsatthet
- Fysisk och psykisk hälsa
- Inflytande och representation
- Kultur och fritid
- Utbildning

De indikatorer som presenteras i rapporten utgör ett urval. Särskilt fokus har lagts på att lyfta fram indikatorer där ungas levnadsvillkor förändras över tid, eller där det finns tydliga skillnader mellan olika grupper av unga. Samtliga indikatorer som myndigheten följer finns däremot tillgängliga på webbplatsen ungidag.se, där finns även mer detaljerade uppgifter kring olika grupper av unga. För ett antal indikatorer finns även uppgifter tillgängliga för län eller kommuner på ungidag.se.

De indikatorer som ligger till grund för rapporten berör huvudsakligen perioden 2011 till 2023, men årtal varierar mellan indikatorer. När ungas levnadsvillkor följs upp genom statistik, från både register och enkäter, finns det en naturlig eftersläpning i de uppgifter som är senast tillgängliga.

Begrepp och resultatredovisning i rapporten

Resultat från urvalsundersökningar som visar på skillnader mellan olika grupper av unga eller över tid diskuteras enbart i löptext om skillnaderna är statistiskt säkerställda. I figurerna förekommer både resultat där skillnaden mellan olika grupper av unga är statistiskt säkerställd och resultat där det inte finns en statistiskt säkerställd skillnad mellan hur olika grupper svarat.

Det ungdomspolitiska målet gäller alla unga mellan 13 och 25 år. Eftersom indikatorerna för ungas levnadsvillkor kommer från flera olika myndigheter och undersökningar kan de åldersintervall som presenteras variera. De flesta indikatorer berör unga mellan 16 och 24 år, men vissa indikatorer avser andra åldersintervall. Vilket åldersintervall som avses för respektive indikator redovisas i anslutning till den indikator det gäller.

De indikatorer som används för att följa ungas levnadsvillkor går att bryta ner på olika undergrupper, som till exempel:

- tjejer/killar.
- inrikes/utrikes födda.
- svensk/utländsk bakgrund.
- yngre/äldre åldersgrupper.

Eftersom indikatorerna baseras på flera källor från olika myndigheter, skiljer sig möjligheterna att följa olika grupper av unga åt. I denna rapport delas gruppen unga upp utifrån kön, åldersgrupper samt födelseland. I vissa fall finns även möjlighet att göra jämförelser mellan unga och en äldre jämförelsegrupp eller mellan unga i olika kommuner eller län. Dessa uppgifter finns tillgängliga på webbplatsen ungidag.se.

Unga är inte en homogen grupp. Den omfattar individer som alla kan ha vitt skilda möjligheter, förutsättningar och utmaningar. Det finns flera andra perspektiv som är relevanta att använda vid analyser av ungas levnadsvillkor som exempelvis socioekonomisk bakgrund, föräldrars utbildningsnivå, var i landet unga bor och så vidare. De analyseras dock inte i denna rapport.

Läsanvisningar

Rapporten är indelad i tre kapitel:

1. I första kapitlet beskrivs bakgrunden till rapporten, hur den är upplagd och hur olika begrepp definieras. Den innehåller även en kort beskrivning av metoden.
2. I kapitel två ges en sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor. Kapitlet är indelat i sex olika delområden som beskriver en särskild del av ungas liv.
3. Kapitel tre ger en sammanfattande diskussion av aktuella utmaningar kopplade till ungas levnadsvillkor samt hur dessa skiljer sig mellan olika grupper av unga.

Definitioner för olika grupper av unga i rapporten

Tjej/Kille

När resultatet redovisas uppdelat på kön används begreppen tjejer och killar. Med tjejer och killar avses antingen juridiskt kön eller det kön som unga själva har identifierat att de har. Båda sätten att identifiera kön förekommer i denna rapport, vilket beror på att indikatorerna som används kommer från olika källor, och kan ha sin grund i exempelvis både registerdata och enkätundersökningar.

Inrikes född/Utrikes född

Med inrikes födda avses personer som är födda i Sverige. Utrikes födda är personer som är födda utomlands.

Svensk bakgrund/Utländsk bakgrund

Svensk bakgrund har personer som är födda i Sverige med minst en förälder som är inrikes född. Utländsk bakgrund har personer som är utrikes födda eller inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.

Åldersgrupper

De flesta indikatorer berör unga mellan 16 och 24 år, åldersintervallen varierar något mellan olika källor. Då jämförelser görs mellan unga i olika åldersgrupper används i de flesta fall åldersgrupperna 16–19 år och 20–24 år.

Ungas levnadsvillkor

I det här kapitlet ger vi en sammanfattad bild av de indikatorer som myndigheten följer på ungas levnadsvillkor i förhållande till det ungdomspolitiska målet. De viktigaste förändringarna över tid lyfts, liksom skillnader mellan olika grupper av unga utifrån kön, födelseland eller ålder. Kapitlet är indelat i sex delar som följer ungas levnadsvillkor inom olika delar av livet, dessa är:

- Utbildning
- Arbete
- Ekonomisk och social utsatthet
- Inflytande och representation
- Fysisk och psykisk hälsa
- Kultur och fritid

66 procent av utrikes födda unga är behöriga till gymnasiet.

Utbildning

Att välja utbildning, och i förlängningen ett yrke, är ett av de stora vägvalen i livet och det påverkar ungas liv i stor utsträckning. Utbildning är en av de viktigaste förutsättningarna för ungas möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och leva ett självständigt liv. Här beskrivs kortfattat utvecklingen för de indikatorer som följer ungas utbildning.

Indikatorerna visar på följande:

- Andelen som är behöriga till gymnasiet har minskat. Läsåret 2023/24 är andelen behöriga 84 procent. Det är fortsatt en högre andel tjejer och inrikes födda som är behöriga än killar och utrikes födda.
- Andelen som saknar gymnasieutbildning är 7 procent 2023. Det är en högre andel killar jämfört med tjejer som saknar gymnasieutbildning. Det är även vanligare att utrikes födda saknar gymnasieutbildning jämfört med inrikes födda.
- Andelen gymnasieelever som tagit examen efter fyra år har ökat över tid. Bland de som påbörjade gymnasiet 2019 hade 83 procent tagit examen 2023, jämfört med 77 procent bland de som påbörjade gymnasiet 2011. Under hela perioden är det en högre andel tjejer och inrikes födda som tagit examen efter fyra år än killar och utrikes födda.
- 72 procent av elever som slutförde gymnasieskolan på ett nationellt program gick ut med behörighet till universitet och högskola 2023. Det är en betydligt högre andel tjejer jämfört med killar som uppnår behörighet.

Andelen unga som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet minskar

Läsåret 2023/24 var 84 procent av niondeklassarna behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan¹. Det är en något högre andel tjejer än killar som är behöriga, 84 jämfört med 83 procent. Det är en minskning jämfört med läsåret 2022/23, då andelen var 86 procent. Före covid-19-pandemin, läsåret 2018/19, var 84 procent av niondeklassarna behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Andelen behöriga har varit lägre bland utrikes födda än bland inrikes födda unga under hela perioden 2011/12 till 2023/24². Läsåret 2023/24 var andelen 66 procent bland utrikes födda unga och 87 procent bland inrikes födda unga. Skillnaden i behörighet mellan könen är också större bland utrikes födda än bland inrikes födda unga. Under de senaste åren har andelen behöriga bland utrikes födda killar dock ökat gradvis, vilket minskat skillnaden mellan könen.

Andelen utrikes födda killar som saknar gymnasieutbildning är fortsatt hög

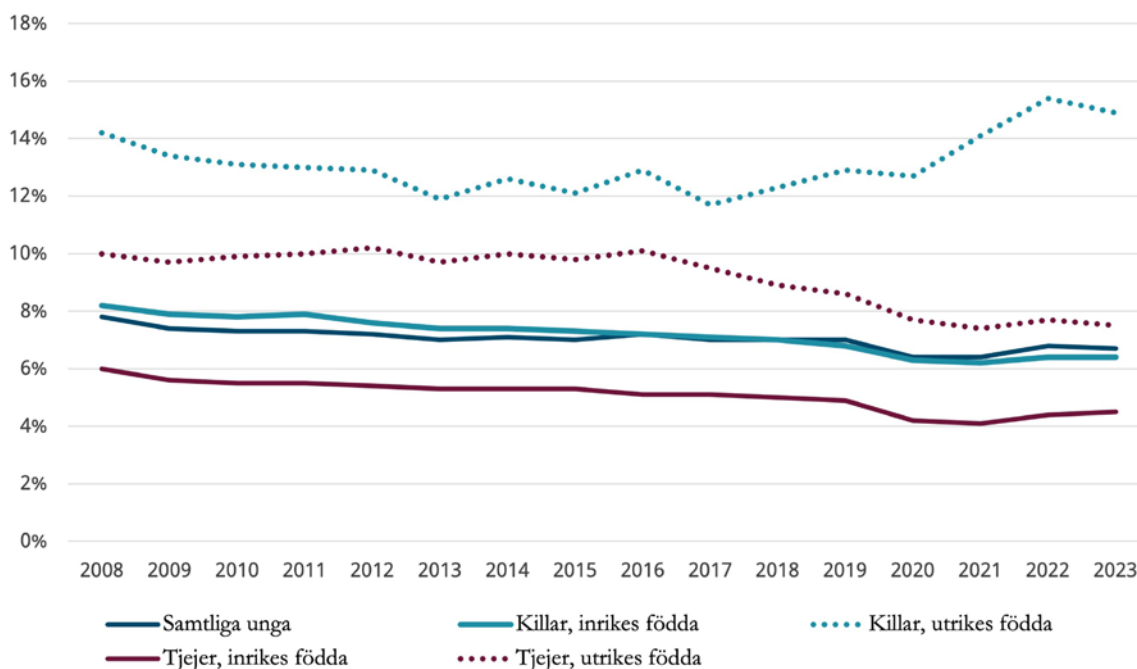
De allra flesta unga i åldern 16–24 år har studerat minst två år på gymnasiet, har en gymnasieexamen eller är i studier. År 2023 var det 6,7 procent bland unga i åldern 16–24 år som saknade gymnasieutbildning³. Det är en ingen förändring jämfört 2022 då andelen var 6,8 procent. Andelen har dock minskat svagt jämfört med mätperiodens början 2008.

Under hela perioden 2008 till 2023 har andelen som saknar gymnasieutbildning varit större bland killar än bland tjejer, både bland inrikes och utrikes födda unga. Skillnaden mellan killar och tjejer har varit genomgående större bland utrikes födda jämfört med inrikes födda. Sedan 2017 har denna skillnad ökat ytterligare till följd av att andelen har minskat bland utrikes födda tjejer, medan den har ökat kraftigt bland utrikes födda killar. År 2023 var det 14,9 procent bland utrikes födda killar som saknade gymnasieutbildning, vilket är en liten minskning jämfört med 2022. Se figur 2.1.

¹ Med behöriga till gymnasiet avses här att vara behöriga till yrkesprogram. Det innebär att ha godkänt betyg A-E i minst åtta ämnen varav tre av dem är matematik, engelska och svenska alternativt svenska som andraspråk. De flesta elever som är behöriga till yrkesprogram är även behöriga till högskoleförberedande program, som kräver godkänt betyg i minst tolv ämnen.

² Statistik avseende 2023/24 har inhämtats från Skolverkets statistikdatabas på skolverket.se.

³ Gruppen unga som inte har uppnått 2-årig gymnasial utbildningsnivå och inte har varit i studier under höstterminen utgörs endast av dem för vilka det finns en uppgift om högsta utbildning i Utbildningsregistret. Personerna har utbildningsnivå 100–317, enligt Svensk Utbildningsnomenklatur (SUN), i Utbildningsregistret. Högsta utbildning i Utbildningsregistret klassificeras enligt SUN, <http://scb.se/sun/>.

Figur 2.1. Unga 16–24 år som inte studerar och som saknar gymnasieutbildning, efter kön och födelseland, år 2008–2023. Procent.

Not: Observera att axeln för andel har brutits och går till 18 procent.

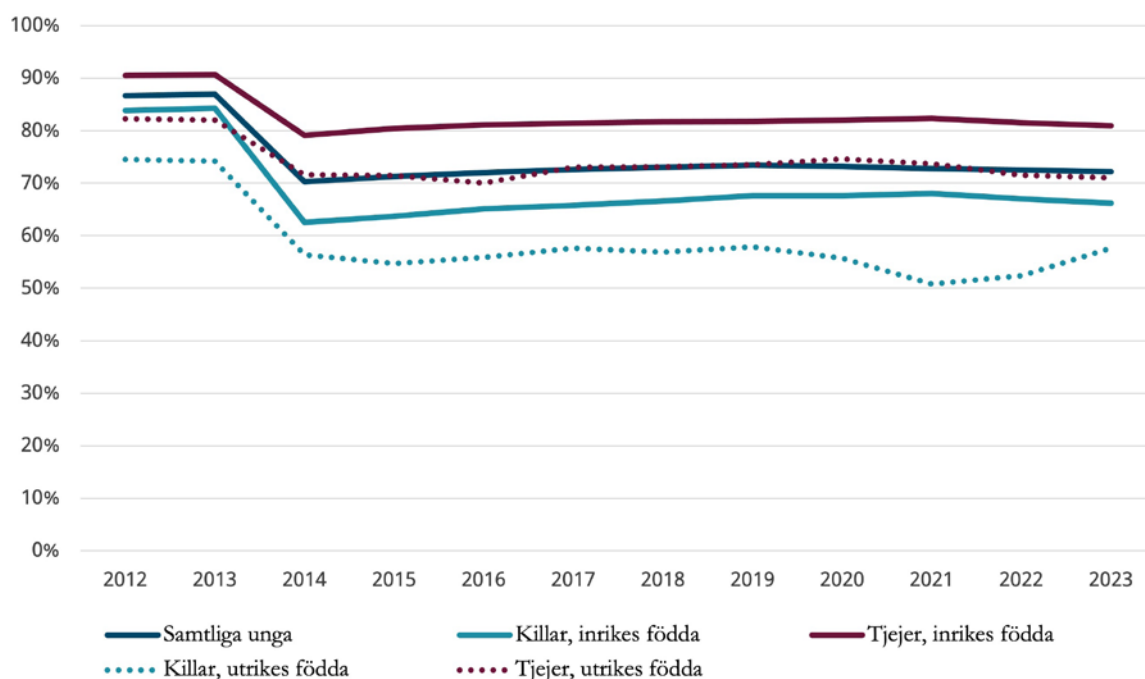
Källa: Utbildningsregistret (UREG) och Registret personer i utbildning (RPU), 2008–2023.

Var sjätte elev saknar gymnasieexamen efter fyra år från påbörjade studier

Bland unga som påbörjade en gymnasieutbildning 2019 är det 83 procent som tog examen efter fyra år. 17 procent av eleverna har alltså inte tagit examen efter 4 år. Jämfört med de som påbörjade en gymnasieutbildning 2011 har andelen ökat från 77 procent. Jämfört med de som påbörjade utbildning 2018 har andelen som tagit examen efter fyra år minskat något från 84 till 83 procent. Det är en något högre andel tjejer än killar som tagit examen inom fyra år, 85 jämfört med 81 procent bland de som påbörjade utbildning 2019. Andelen som tagit examen efter fyra år är lägre bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda unga. Skillnaderna mellan killar och tjejer är också större. Bland inrikes födda är det 83 procent av killarna och 86 procent av tjejerna som tagit examen efter fyra år. Bland utrikes födda unga är det 67 procent bland killarna och 75 procent av tjejerna som tagit examen efter fyra år.

Stora skillnader mellan killar och tjejer i behörighet till studier vid universitet och högskola

Närmare tre fjärdedelar (72 procent) av de elever som slutförde gymnasieskolan på ett nationellt program gick ut med behörighet till universitet och högskola läsåret 2022/23⁴. Andelen har ökat något sedan 2013/14 då andelen var 70 procent. En stor förändring av andelen behöriga skedde mellan 2012/13 och 2013/14 på grund av att en ny läroplan hade införts. Andelen behöriga har varit större bland tjejer än bland killar under hela perioden 2011/12 till 2022/23, oavsett födelse-land. Bland inrikes födda unga var andelen 81 procent bland tjejer och 66 procent bland killar läsåret 2022/23. I gruppen utrikes födda var motsvarande andelar 71 procent bland tjejer och 58 procent bland killar. För både inrikes födda och utrikes födda tjejer minskade andelen något mellan 2021/22 och 2022/23, medan andelen ökade bland utrikes födda killar.

Figur 2.2 Avgångseleverna från gymnasieskolan som gick ut med grundläggande behörighet till högskolestudier läsåren 2011/12–2022/23, efter kön och födelse-land. Procent.

Källa: Skolverkets register över elever som avslutat gymnasieskolan vårterminen varje år, 2012/13–2023/24.

⁴ Avser studerande på grundnivå och avancerad nivå vid svenska universitet och högskolor höstterminerna 2011 till 2022. Avser andel av befolkningen, inresande studenter är exkluderade.

Små förändringar av andelen unga som studerar på universitet eller högskola

Andelen unga i åldern 19–24 år som studerade vid universitet/högskola var 23 procent hösten 2023. Det är en liten ökning jämfört med 2022 och andelen är på en högre nivå än före pandemin. Andelen är fortsatt högre bland tjejer än bland killar, och högst andel finns bland inrikes födda tjejer. Bland inrikes födda tjejer var det 30 procent som studerade vid universitet/högskola hösten 2023. Motsvarande andel för inrikes födda killar var 21 procent. För utrikes födda tjejer respektive killar var motsvarande andelar samma år 21 respektive 11 procent. Bland utrikes födda killar och tjejer ökade andelen med ungefär 1 procentenhet, medan andelen bland inrikes födda var densamma som 2022.

Andel unga som studerar med studiemedel i utlandet fortsatt lägre än före pandemin

Under läsåret 2023/24 studerade 7,3 procent av de unga i åldern 16–24 år utomlands med studiemedel, vilket är en marginell minskning jämfört med föregående år. Andelen som studerar utomlands med studiemedel har dock minskat sedan första mättillfället 2010/11. Under hela mätperioden har andelen som studerar utomlands varit större bland tjejer än bland killar, men skillnaden mellan könen är liten, 7,5 jämfört med 7,1 procent läsåret 2023/24.

Arbete

Att unga kan arbeta och försörja sig, och att de har möjlighet att skaffa ett eget boende, är viktiga förutsättningar för att kunna skapa självständiga liv. Här beskrivs kortfattat hur möjligheten för olika grupper av unga att etablera sig på arbetsmarknaden har utvecklats under de senaste åren.

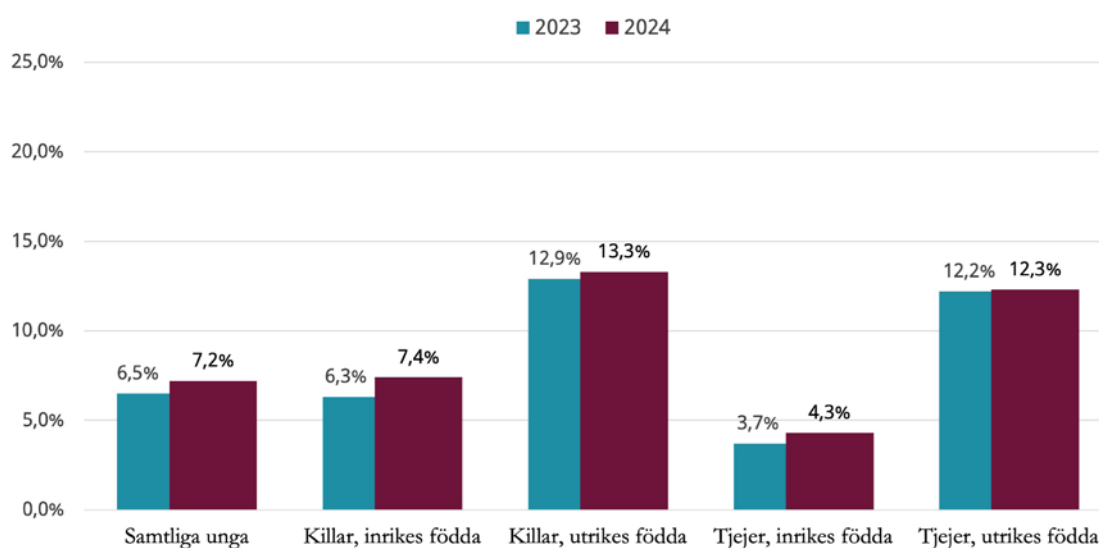
Indikatorerna visar på följande:

- Arbetslösheten bland unga har ökat något 2024 jämfört med 2023 från 6,5 till 7,2 procent. Andelen arbetslösa är betydligt högre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Arbetslösheten är något högre bland killar än bland tjejer.
- 5,5 procent av unga mellan 16–24 år, 58 516 personer, var utan arbete eller studier 2022. Andelen utan arbete eller studier är högre bland killar och utrikes födda än bland tjejer och inrikes födda.
- Andelen arbetslösa i mer än tre månader har ökat något till 4,5 procent 2024. Det är en högre andel utrikes födda och killar som är arbetslösa i mer än tre månader än inrikes födda och tjejer.

Arbetslösheten bland unga har ökat något

Andelen unga i åldern 16–24 år som var inskrivna hos Arbetsförmedlingen som öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd var 7,2 procent år 2024. Det är en ökning jämfört med 2023 då andelen var 6,5 procent. Andelen arbetslösa är betydligt högre bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda, 12,9 jämfört med 5,9 procent. Bland inrikes födda unga är andelen arbetslösa större bland killar än bland tjejer, 7,4 jämfört med 4,3 procent. Bland utrikes födda är andelen ungefär lika stor bland killar som bland tjejer, 13,3 jämfört med 12,3 procent. Se figur 2.3.

På grund av att sättet att mäta arbetslöshet har ändrats ska direkta jämförelser längre tillbaka i tiden inte göras⁵. Som konstaterats i föregående års Ung idag-rapport (MUCF 2024:1) har ungas arbetslöshet halverats sedan 2011. I ett historiskt perspektiv är alltså arbetslösheten förhållandevis låg bland unga.

Figur 2.3. Unga 16–24 år som är öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, efter kön och födelseland, år 2023–2024. Procent.

Not: Observera att axeln för andel har brutits och går till 25 procent.

Källa: Arbetsförmedlingens registerdatabas, 2023, 2024.

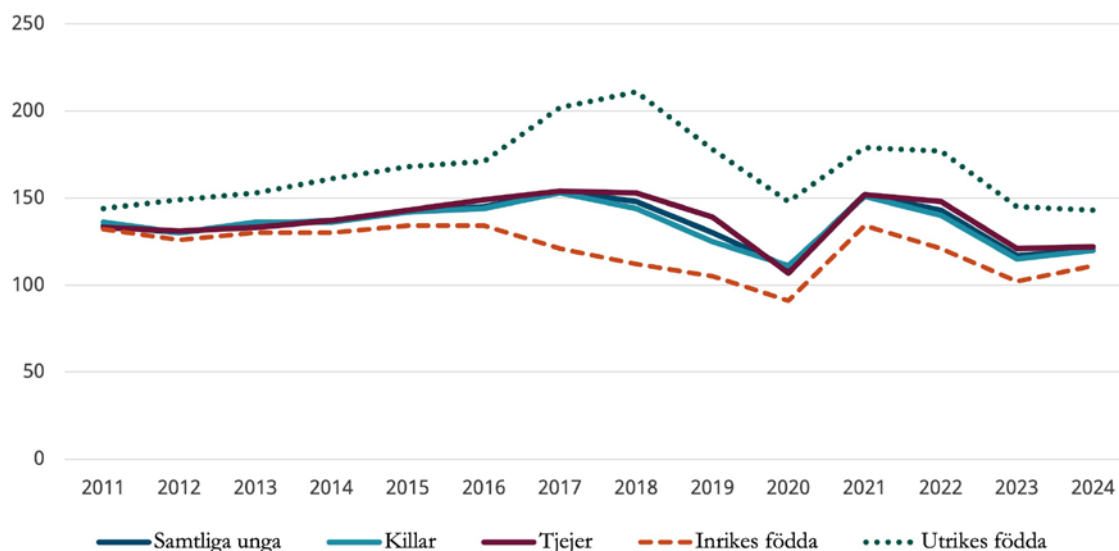
Även andelen unga i åldern 16–24 år som är arbetslösa i mer än tre månader ökade något under 2024⁵. Andelen var 4,5 procent 2024 jämfört med 4 procent 2023. Det finns stora skillnader mellan utrikes och inrikes födda unga. Bland utrikes födda unga var andelen arbetslösa i mer än tre månader 8,6 procent, jämfört med 3,5 procent bland inrikes födda 2024. Andelen arbetslösa i mer än tre månader var också högre bland killar än bland tjejer, 5,4 jämfört med 3,5 procent.

Det är vanligare att killar är arbetslösa än tjejer.

⁵ Metoden för att beräkna arbetskraftens storlek ändrades under 2024. För att man ska kunna göra jämförelser bakåt i tiden har Arbetsförmedlingen uppdaterat månadsstatistiken från 2022 utifrån det nya beräknings sättet. Äldre data är beräknad med tidigare metodik och bör inte jämföras med det nya dataunderlaget.

Mediantiden⁶ i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa i åldern 16–24 år ökade kraftigt mellan 2020 och 2021, från 110 till 152 dagar, men har därefter minskat. År 2024 var mediantiden 121 dagar, vilket var något längre än under 2023 då antalet dagar var 117. Det finns ingen betydande skillnad mellan killar och tjejer. Mediantiden i arbetslöshet är däremot betydligt längre bland utrikes födda unga än bland inrikes födda unga, 143 respektive 111 dagar. Jämfört med 2023 har dock antalet dagar i arbetslöshet ökat bland inrikes födda. Bland utrikes födda har antalet dagar minskat något och var under 2024 på det lägsta antalet under hela mätperioden. Se figur 2.4.

Figur 2.4. Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna arbetslösa 16–24 år, efter kön och födelseland, år 2011–2024. Antal dagar.

Källa: Arbetsförmedlingens registerdatabas, 2011–2024.

Andelen unga i åldern 16–24 år som går till arbete eller studier efter att de har deltagit i program med aktivitetsstöd hos Arbetsförmedlingen var 37 procent år 2024. Före covid-19-pandemin skedde en nedåtgående trend i andelen som gick till arbete eller studier efter program med aktivitetsstöd. Under pandemin ökade andelen. 2024 års nivå är jämförbar med andelen 2019, då andelen var 36 procent. Det är en högre andel inrikes födda unga än utrikes födda unga som går till arbete eller studier efter att de deltagit i program med aktivitetsstöd hos Arbetsförmedlingen. År 2024 var andelen 40 procent bland inrikes födda unga och 31 procent bland utrikes födda unga. Allra lägst är andelen bland utrikes födda tjejer, där 23 procent gick till arbete eller studier efter att ha deltagit i program med aktivitetsstöd. Det finns däremot inga större skillnader mellan övriga grupper av unga.

⁶ Mediantiden i arbetslöshet är det antal dagar som delar materialet i två lika stora delar. Det vill säga hälften av de inskrivna arbetslösa har varit arbetslösa längre än mediantiden och hälften har varit arbetslösa kortare än mediantiden.

10 procent bland utrikes födda unga varken arbetar eller studerar.

5,5 procent av unga i åldern 16–24 år utan arbete eller studier

Unga som varken arbetar eller studerar, även kallad uvas, är en indikator som fångar upp unga som står utanför både arbete och studier⁷. År 2022 var 5,5 procent av unga i åldern 16–24 år utan arbete eller studier. I antal rör det sig om 58 516 unga. Andelen var något högre bland killar än bland tjejer, 6 jämfört med 4,9 procent. Det är en marginell minskning jämfört med 2021 då andelen var 5,7 procent. Sett till hela tidsperioden 2007–2022 har andelen unga i åldern 16–24 år som varken arbetar eller studerar minskat med 1,6 procentenheter.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar var mer än dubbelt så stor bland utrikes födda än bland inrikes födda år 2022, 9,9 respektive 4,3 procent. Mellan 2021 och 2022 minskade andelen unga som varken arbetar eller studerar bland inrikes födda killar och tjejer. För utrikes födda killar ökade andelen marginellt och för utrikes födda tjejer skedde ingen förändring. Andelen har varit större bland utrikes än bland inrikes födda under hela tidsperioden, men skillnaden mellan grupperna har minskat de senaste åren. Bland inrikes födda unga är det en större andel killar än tjejer som varken arbetar eller studerar, medan det omvända gäller bland utrikes födda unga.

⁷ Avser unga 16–29 år som under ett helt kalenderår inte haft inkomster över ett basbelopp (47 300 år 2020), inte haft studiemedel eller varit utbildningsregistrerade eller studerat vid SFI mer än 60 timmar. För åren 2015–2020 är gränspendlare till Norge, Finland och Danmark borträknade. Gränspendlare är personer som är folkbokförda i Sverige, men som arbetar i ett land som gränsar till Sverige. För åren 2007–2014 är enbart gränspendlare till Norge och Danmark borträknade. Det innebär att de kommuner som har många gränspendlare till Finland inte har fullt jämförbara siffror över hela tidsperioden.

Ekonomisk och social utsatthet

Att unga har trygga ekonomiska levnadsförhållanden med möjlighet att klara av löpande utgifter och att de kan vara trygga i samhället utan att utsättas för olika sorters brott eller kränkningar är två viktiga områden som relaterar till att unga ska ha goda levnadsvillkor. Här beskriver MUCF kortfattat utvecklingen och skillnader mellan olika grupper av ungas utsatthet utifrån ett ekonomiskt och ett socialt perspektiv.

Indikatorerna visar på följande:

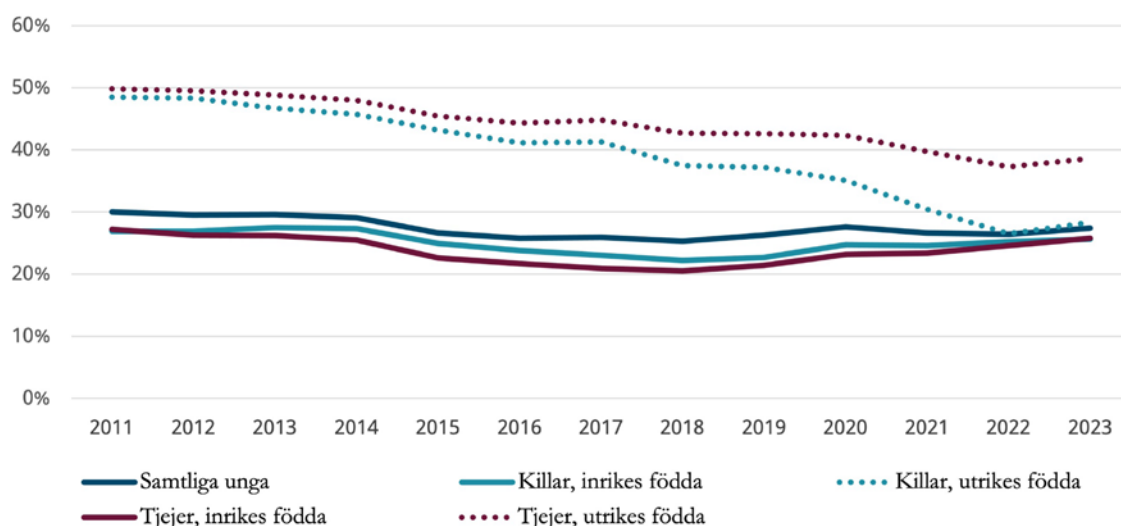
- Andelen unga med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska och är på 4 procent år 2023. Särskilt stor är minskningen bland utrikes födda killar, där andelen mer än halverats sedan 2019.
- Andelen unga med låg ekonomisk standard var 27 procent år 2023, en liten ökning jämfört med 2022. Det är en högre andel utrikes födda tjejer som har låg ekonomisk standard jämfört med andra unga.
- Antalet unga med skulder för indrivning och antalet ansökningar om skuldsanering bland unga har ökat under 2023. Detta medan antalet unga med betalningsförelägganden har minskat.
- Färre unga i åldern 18–24 år har vräkts från sin bostad under 2023, medan antalet som hotats av vräkning låg på samma nivå som föregående år.
- 13 procent av unga uppger att de utsatts för sexualbrott under 2023. Det är en minskning jämfört med 2022 då andelen var 16 procent. Betydligt fler tjejer än killar uppger att de utsatts för sexualbrott under 2023, 21 respektive 2 procent.
- Antalet killar som utsatts för dödligt våld under 2023 är fortsatt högre jämfört med för tio år sedan.

Andelen unga som har låg ekonomisk standard ökar medan ekonomiskt bistånd minskar

MUCF följer upp ett flertal indikatorer kopplat till ekonomisk trygghet och utsatthet bland unga. Dessa innefattar bland annat låg ekonomisk standard, ekonomiskt bistånd, vräkningar och skulder.

Låg ekonomisk standard⁸ kan användas som en indikator på vilka unga som löper större risk för fattigdom och har begränsade konsumtionsmöjligheter. Jämfört med föregående år ökade andelen bland både utrikes födda unga (från 31 till 33 procent) och inrikes födda unga (från 25 till 26 procent). Under hela tidsperioden har andelen unga med låg ekonomisk standard varit högre bland utrikes födda unga än bland unga födda i Sverige, men skillnaden mellan grupperna har minskat under de senaste åren. Det beror främst på att andelen minskade kraftigt bland utrikes födda killar fram till 2022. Det har också lett till att skillnaden mellan utrikes födda killar och utrikes födda tjejer har ökat. För inrikes födda unga syns däremot knappt någon skillnad mellan killar och tjejer. Skillnaden i andelen som har låg ekonomisk standard är liten mellan inrikes födda och utrikes födda killar. Se figur 2.5.

Figur 2.5. Unga 20–24 år, med och utan barn, boende i egna hushåll med en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är mindre än 60 procent av medianinkomsten för samtliga, efter kön och födelseland, år 2011–2023. Procent.

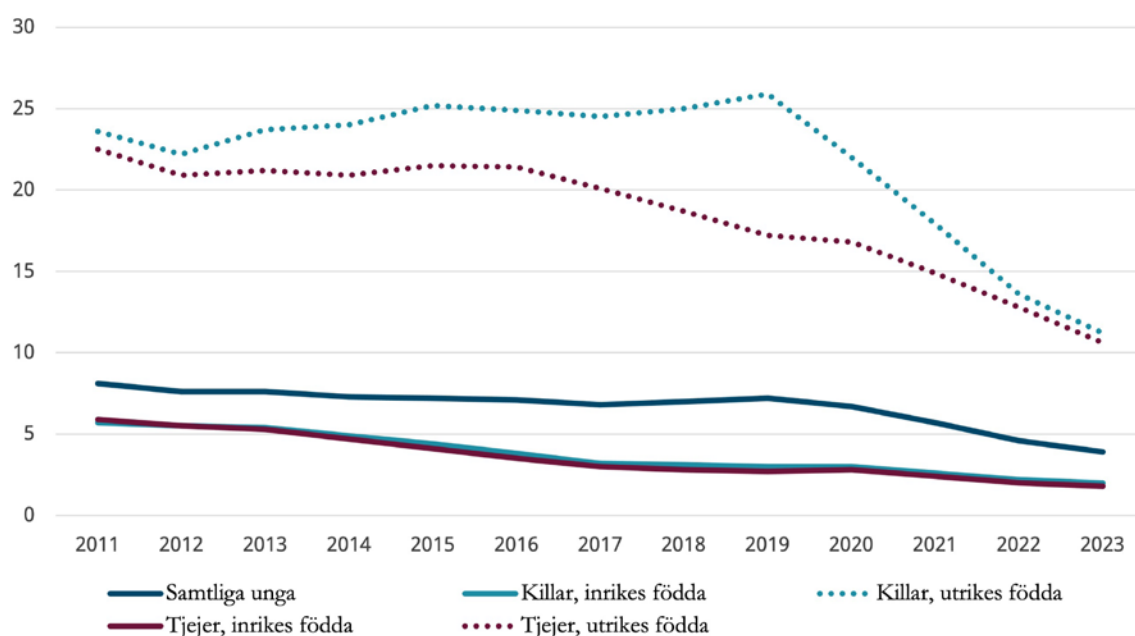
Not: Observera att axeln för andel har brutits och går till 60 procent.

Källa: SCB, Inkomster och skatter 2011–2023.

8 En person med låg ekonomisk standard bor i ett hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är lägre än 60 procent av medianvärdet för samtliga i befolkningen. Källa: SCB, Inkomster och skatter.

Under 2023 fick 3,9 procent av unga i åldern 18–24 år ekonomiskt bistånd. Det är en minskning jämfört med 2022 då andelen var 4,6 procent. Det är också den lägsta andelen under tidsperioden 2011–2023. Under hela mätperioden har andelen varit större bland utrikes födda än bland inrikes födda unga, men skillnaden mellan grupperna har minskat de senaste åren. År 2023 var andelen 10,9 procent bland utrikes födda unga och 1,9 procent bland inrikes födda unga. Bland utrikes födda är andelen något större bland killar än bland tjejer. Andelen har minskat stadigt bland både utrikes födda killar och tjejer de senaste åren. Minskningen har varit särskilt stor bland utrikes födda killar, där andelen mer än halverats mellan 2019 och 2023. Bland inrikes födda unga finns det inga skillnader mellan killar och tjejer. Se figur 2.6.

Figur 2.6. Unga 18–24 år som fått ekonomiskt bistånd, efter kön och födelseland, år 2011–2023. Procent.

Not: Observera att axeln för andel har brutits och går till 30 procent.

Källa: Socialstyrelsen, registret över ekonomiskt bistånd 2011–2023.

Marginell ökning av antalet unga med sjukpenning, sjukersättning och aktivitetsersättning

Antalet unga i åldern 16–24 år med aktivitetsersättning, sjukersättning eller sjukpenning var 51 per 1 000 försäkrade år 2023. Antalet har ökat marginellt jämfört med 2022, då antalet var 50 per 1 000 försäkrade. Antalet var större bland tjejer än bland killar år 2023, 56 respektive 46 per 1 000 försäkrade. Antalet ökade något bland tjejer jämfört med 2022, bland killar är antalet på samma nivå som föregående år. Antalet ökade något i åldersgruppen 20–24 år och minskade något i gruppen 16–19 år jämfört med 2022.

30 procent tycker att studiestödet räcker 2024. År 2020 tyckte 44 procent det.

Minskning av andelen unga som upplever att studiestödet räcker för studier på högskola och universitet

Andelen unga mellan 19–24 år som upplever att studiestödet för högskola och universitet täcker deras levnadskostnader var 30 procent år 2024. Det är en minskning från 2020 då andelen var 44 procent. Åren innan har andelen i stort sett varit oförändrad. Det är ingen skillnad i andel mellan tjejer och killar som upplever detta.

Antalet unga som hotas av vräkning på samma nivå, medan antalet som vräkts har minskat

Antalet unga mellan 18–24 år som blev hotade av vräkning⁹ var 538 år 2023, vilket är ungefär samma antal som 2022 då det var 541 unga. Det är dock en liten ökning jämfört med 2021 då det var 511 unga som hotades av vräkning. Antalet inlämnade ansökningar om vräkning (hot) har ökat gradvis sedan 2019, men antalet är fortfarande lägre än i början av mätperioden då det var 780 unga som hotades av vräkning år 2012. Även antalet unga som blivit vräkta¹⁰ ökade mellan 2019 och 2021. Däremot minskade antalet verkställda vräkningar från 227 år 2021 till 165 år 2023.

Under hela perioden 2012 till 2023 har både antalet ansökningar om vräkning och antalet verkställda vräkningar varit högre bland killar än bland tjejer. Bland killar var det 368 som hotades av vräkning och 132 som vräktes år 2023, medan det bland tjejer var 170 som hotades av vräkning och 33 som vräktes.

⁹ Antal unga som haft inkommen ansökan om avhysning hos Kronofogdemyndigheten. Detta innebär att de blivit hotade av vräkning. Källa: Kronofogdemyndigheten, uppföljningsverktyget WinIT.

¹⁰ Antal unga som varit föremål för verkställd vräkning. Källa: Kronofogdemyndigheten, uppföljningsverktyget WinIT.

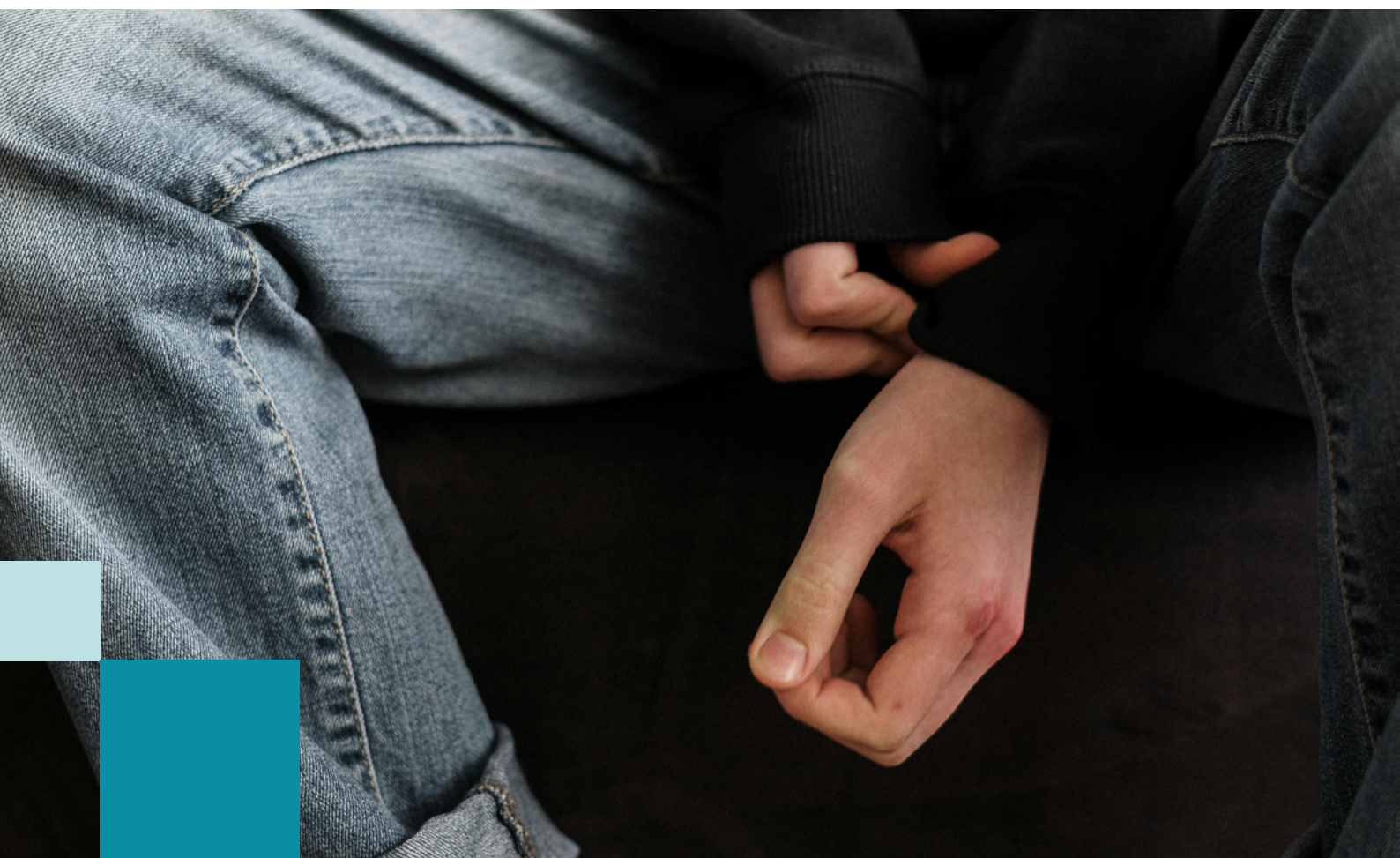
Antalet unga med skulder för indrivning och antalet ansökningar om skuldsanering har ökat under 2023

Antalet unga i åldern 18–24 år som har skulder för indrivning minskade under perioden 2012 till 2023, från 26 980 till 20 323 personer. En liten ökning med 533 personer har däremot skett 2023 jämfört med 2022 då antalet som hade skulder var 19 790. Under 2012 till 2023 har också antalet unga med betalningsföreläggande minskat, från 54 114 till 40 292. Men bland unga med betalningsföreläggande har det varit en liten minskning med 679 personer under 2023 jämfört med föregående år. Antalet med skulder och betalningsföreläggande har varit större bland unga i åldersgruppen 20–24 år än i gruppen 18–19 år under hela tidsperioden. Antalet har också varit större bland killar än bland tjejer.

Antalet ansökningar om skuldsanering var 919 under 2023 bland unga i åldern 18–24 år. Antalet ansökningar ökade jämfört med 2022, då antalet var 600. Antalet ansökningar har ökat både bland killar och tjejer, men antalet var något högre bland killar, 499 jämfört med 420 bland tjejer.

Marginell minskning av antalet unga som dygnsvårdats inom LVU och SoL

Antalet unga i åldern 13–17 år som placerats i vård utanför hemmet enligt lagen om vård av unga (LVU) eller socialtjänstlagen (SoL) var 16,1 per 1 000 individer år 2023. Det är en liten minskning jämfört med föregående år. Antalet var endast marginellt större bland tjejer än bland killar, 16,3 respektive 15,9 per 1 000 individer. Ur ett längre tidsperspektiv har andelen minskat bland både killar och tjejer, men minskningen har varit störst bland killar.

Andelen unga som utsätts för sexualbrott minskar

Det finns tydliga könsskillnader i vilka brott som unga i åldern 16–24 år utsätts för. Killar uppger i större utsträckning än tjejer att de utsätts för misshandel och personrån. Bland killar uppger 8 procent att de utsätts för misshandel och 3 procent att de utsätts för personrån under 2023 medan motsvarande andelar bland tjejer är 6 respektive 0,5 procent.

13 procent av unga uppger att de utsätts för sexualbrott under 2023. Det är en minskning jämfört med 2022 då andelen var 16 procent. Betydligt fler tjejer än killar uppger att de utsätts för sexualbrott under 2023, 21 respektive 2 procent. Däremot har andelen bland tjejer minskat jämfört med året innan då den var 25 procent. Det är framför allt bland tjejer mellan 16–19 år som det skett en minskning i andelen som uppger att de utsätts för sexualbrott, från 22 procent år 2022 till 17 procent år 2023. Det finns dock ingen skillnad mellan könen vad gäller utsattheten för bedrägeri, andelen är 9 procent bland både tjejer och killar.

Utrikes födda unga i åldern 16–24 år uppger i större utsträckning än inrikes födda unga att de har utsätts för bedrägeri under 2023, 13 respektive 8 procent. Detta medan en större andel inrikes än utrikes födda unga uppger att de har utsätts för sexualbrott, 14 respektive 8 procent. Däremot har andelen som utsätts för sexualbrott minskat bland inrikes födda tjejer jämfört med 2022. Då var andelen 27 procent, år 2023 är andelen 22 procent.

Vad gäller utsattheten för misshandel och personrån går det inte att urskilja någon signifikant skillnad mellan inrikes och utrikes födda.

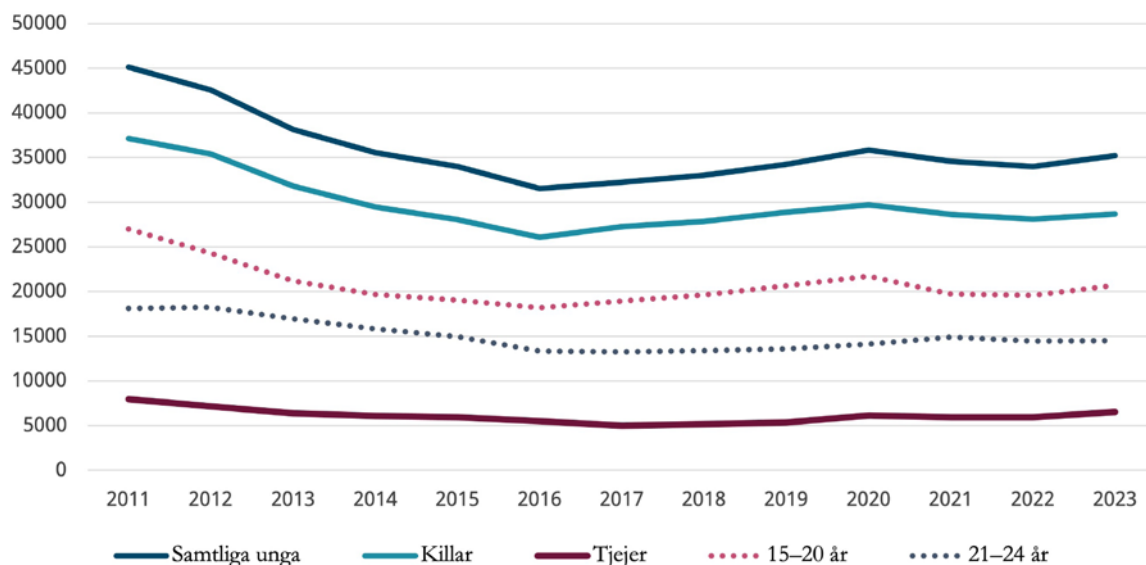
Stöld var den vanligaste brottstypen att ha utsätts för bland elever i årskurs 9 år 2023, vilket 26 procent uppger. Det är ingen skillnad i andel mellan tjejer och killar år 2023, vilket det varit tidigare år då killar utsätts för stöld i högre grad. Andelen elever i årskurs 9 som utsätts för grövre och lindrigare våld var 5 respektive 17 procent. År 2023 var andelen som utsätts för lindrigare våld större bland killar än bland tjejer, 19 respektive 15 procent. Andelen som utsätts för hot vid något tillfälle under de senaste tolv månaderna var 12 procent år 2023 bland elever i årskurs 9.

21 procent av
tjejer utsätts
för sexualbrott.

Antalet lagföringsbeslut som rör unga ökade 2023 jämfört med året innan

Antalet lagföringsbeslut¹¹ som rör unga i åldern 15–24 år var 35 191 år 2023. Det är en ökning jämfört med 2022 då antalet var 34 000. Antalet lagföringsbeslut berörde 28 687 killar och 6 504 tjejer år 2023. Över tid har antalet lagföringsbeslut bland unga däremot minskat sedan mätningarna började 2011, se figur 2.7. Då var antalet 45 090. Under hela tidsperioden har antalet lagföringsbeslut varit högre i åldersgruppen 15–20 år än i åldersgrupperna 21–24 år och 25–29 år. Ökningen under 2023 rör främst unga i den yngre åldersgruppen.

Figur 2.7. Antal lagföringsbeslut bland unga, 15–24 år, efter kön och ålder. 2011–2023. Antal.

Källa: Brottsförebyggande rådet, Officiella kriminalstatistiken 2011–2023.

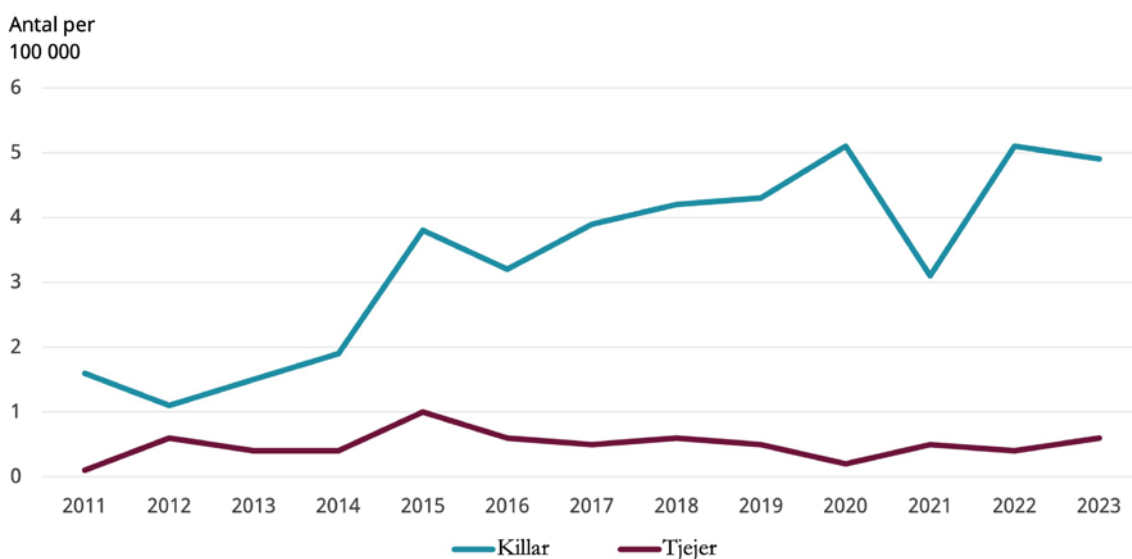
Dödligt våld gentemot killar på fortsatt högre nivå

Antalet unga i åldern 13–24 år som avlidit till följd av dödligt våld¹² har ökat under perioden 2011 till 2023. Ökningen har främst ägt rum bland killar. År 2023 var antalet avlidna till följd av dödligt våld 4,9 bland killar och 0,6 bland tjejer per 100 000 individer, vilket är ungefär lika många som under 2022. De senaste årens siffror kan jämföras med 1,5 bland killar och 0,4 bland tjejer under 2013. Det innebär att antalet offer för dödligt våld bland killar är fortsatt högre jämfört med för tio år sedan, se figur 2.8¹³. Antalet våldsrelaterade dödsfall är högre bland unga mellan 13–24 år än bland de äldre jämförelsegrupperna i åldrarna 25–29 år och 30–64 år.

¹¹ Observera att antalet anger lagföringsbeslut, inte personer. En individ kan förekomma flera gånger under samma kalenderår. Med lagföringsbeslut avses beslut (fällande domslut) i domstol (tingsrätt) mot en person, samt lagföringsbeslut som fattas av åklagare, det vill säga strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse.

¹² Med dödligt våld avses här död till följd av ”övergrepp av annan person” ICD 10-kod: X85-Y09.

¹³ Dödligt våld är mycket ovanligt bland unga. Därför går det inte att uttala sig om förändringar mellan enskilda år eller kortare tidsperioder.

Figur 2.8. Unga 13–24 år som avlidit till följd av dödligt våld per 100 000 individer, efter kön, år 2011–2023. Antal per 100 000 individer.

Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik, 2011–2023.

Minskning av andelen unga som känner sig otrygga i sitt bostadsområde när de går ut ensam sent på kvällen

Andelen unga i åldern 16–24 år som känner sig otrygga i sitt bostadsområde vid utevistelse sent på kvällen var 28 procent under 2024. Det är en minskning jämfört med 2023 då andelen var 31 procent. Andelen har tidigare legat stabilt på i snitt 32 procent under hela perioden 2017 till 2023. Andelen som känner sig otrygga i bostadsområdet är högre bland unga 16–24 år än bland den äldre jämförelsegruppen 30–64 år. Det är betydligt vanligare att tjejer känner sig otrygga i sitt bostadsområde än att killar gör det, 39 respektive 15 procent. Däremot är det bland tjejer som andelen har minskat med 4 procentenheter från 43 procent år 2023, medan den bland killar ligger på ungefär samma nivå 2024 som året innan. Det finns ingen skillnad mellan inrikes och utrikes födda vad gäller andelen som upplever sig otrygga i sitt bostadsområde sent på kvällen.

Inflytande och representation

Ungas möjligheter till inflytande i samhället hänger tydligt samman med målet att unga ska ha inflytande över samhällsutvecklingen. Det bygger både på möjligheten för unga att göra sin röst hörd, men också på att unga har reella möjligheter att påverka och ta del i politiska beslutsprocesser. Här beskrivs kortfattat utvecklingen för de indikatorer som rör ungas inflytande och representation. Mer statistik om ungas inflytande och representation finns i föregående års Ung idag-rapport (MUCF 2024:2).

Sammanfattningsvis visar indikatorerna på följande:

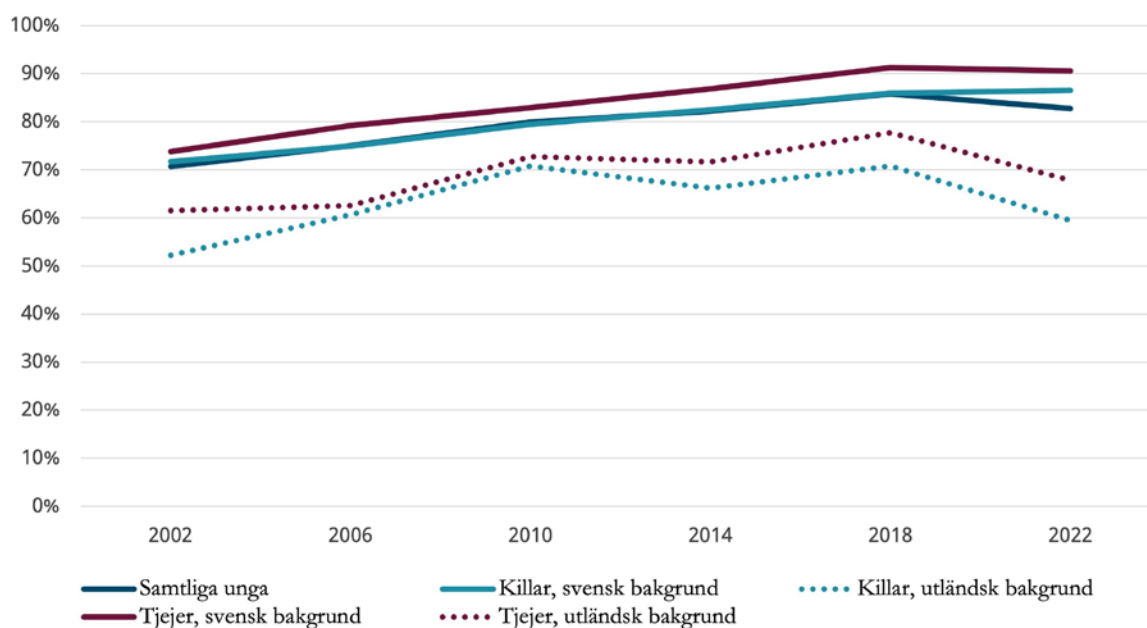
- Valdeltagandet bland unga minskade till 83 procent i val till riksdagen 2022, från 86 procent i valet 2018. Minskningen var betydligt större bland utrikes födda där valdeltagandet minskade med 10 procentenheter, jämfört med 1 procentenhet bland inrikes födda.
- Tjejer röstar fortsatt i högre grad än killar. Skillnaden har varit stabil över tid.
- Det är lika vanligt att unga mellan 16–24 år är medlemmar i politiska partier som vuxna mellan 30–64 år. Andelen var 5 procent år 2023. Det finns ingen skillnad mellan killar och tjejer eller inrikes och utrikes födda.
- Andelen unga är underrepresenterade i valda församlingar. Under 2022 minskade dessutom andelen unga både bland nominerade och valda till förtroendeuppdrag i riksdag, region- och kommunfullmäktige. Andelen killar är något högre jämfört med andelen tjejer i valda församlingar.

Valdeltagandet bland unga har minskat, särskilt bland utrikes födda

Ungas valdeltagande minskade i samtliga val 2022. Därmed bryts den uppåtgående trend som pågått sedan 2002. I riksdagsvalet 2022 röstade 83 procent av unga i åldern 18–24 år. Det innebär en minskning med omkring 3 procentenheter jämfört med 2018 års val. Se figur 2.9. En något lägre andel röstade i region- och kommunfullmäktigevalen, 76 procent. Nedgången i valdeltagande syns även i de äldre jämförelsegrupperna 25–29 år och 30–64 år.

Precis som tidigare är valdeltagandet i allmänhet högre bland tjejer än bland killar. Skillnaden mellan könen har varit relativt stabil under hela perioden 2002 till 2022. Valdeltagandet är också högre bland unga med svensk bakgrund än bland unga med utländsk bakgrund. Valdeltagandet har varit högre bland unga med svensk bakgrund under hela mätperioden, men skillnaden mellan grupperna ökade mellan 2018 och 2022 års val. Det beror på att unga med utländsk bakgrund stod för hela nedgången i valdeltagandet, medan valdeltagandet bland unga med svensk bakgrund låg kvar på samma nivå som föregående val. Bland unga med utländsk bakgrund minskade valdeltagandet med 10 procentenheter i riksdagsvalet.

Figur 2.9. Valdeltagande i val till riksdag bland unga 18–24 år, efter kön och bakgrund, år 2002–2022. Procent.

Källa: SCB, valstatistik 2002, 2006, 2010, 2014, 2018, 2022.

Var tjugonde ung medlem i politiskt parti

Andelen unga i åldern 16–24 år som är medlemmar i politiska partier var 5 procent år 2023. Det finns ingen skillnad i andelen unga som är medlemmar i politiska partier mellan killar och tjejer eller mellan inrikes och utrikes födda unga. Andelen unga som är medlemmar i politiska partier är lika hög som bland vuxna i åldern 30–64 år.

Färre unga bland förtroendevalda

Unga är underrepresenterade i nomineringar och val till förtroendeuppdrag på alla politiska nivåer. Unga i åldern 18–24 år utgjorde omkring 10 procent av befolkningen år 2022. I riksdagsvalet 2022 var andelen unga i samma åldersgrupp 4,1 procent bland de nominerade. I val till region- och kommunfullmäktige var andelen nominerade något lägre, 3,7 respektive 3,2 procent. I samtliga val har andelen unga bland de nominerade minskat jämfört med 2018 års val. Andelen nominerade i riksdagsvalet var något större i åldersgruppen 25–29 år än i gruppen 18–24 år. I val till region- och kommunfullmäktige fanns det däremot knappt någon skillnad mellan åldersgrupperna. Under hela mätperioden har andelen varit något större bland killar än tjejer.

Även andelen valda bland unga 18–24 år minskade något i samtliga val jämfört med 2018 års val. I det senaste riksdagsvalet 2022 var andelen valda bland unga 0,6 procent. I val till region- och kommunfullmäktige var andelen 2,1 respektive 2,5 procent. I samtliga val var andelen valda större i åldersgruppen 25–29 år än i gruppen 18–24 år. Det var en något större andel killar än tjejer som valdes in till region- och kommunfullmäktige. I val till riksdagen fanns det däremot ingen skillnad i andelen valda mellan killar och tjejer. Det ska dock nämnas att det totala antalet unga som valdes in till riksdagen 2022 endast var två personer.

Under mandatperioden 2018–2022 avgick ungefär fyra av tio ledamöter på regional och kommunal nivå. På riksnivå avgick endast en ledamot. Andelen som avgått under den senaste mandatperioden var större i åldersgruppen 18–24 år än i gruppen 25–29 år, på såväl riksnivå som regional och kommunal nivå. Det var också en större andel tjejer än killar som avgick under mandatperioden.

Fysisk och psykisk hälsa

En god och jämlik hälsa är en viktig del av målet att alla unga ska ha goda levnadsvillkor. Hälsan både påverkar och påverkas av många delar av ungas liv. Det gäller bland annat möjligheterna att bedriva studier, arbeta eller ta aktiv del i samhället. Här ges en kortfattad bild av utvecklingen inom de indikatorer som rör ungas hälsa.

Sammanfattningsvis visar indikatorerna på följande:

- De flesta unga bedömer sin allmänna hälsa som bra 2024. Sett i ett längre tidsperspektiv har andelen dock minskat. Under hela tidsperioden har andelen unga som mår bra varit lägre bland tjejer än bland killar.
- Andelen unga som är stillasittande och som har ett BMI på 30 eller högre (fetma) har ökat. Under 2024 har 8 procent av unga mellan 16–24 år ett BMI på 30 eller högre och 30 procent är stillasittande tio timmar eller mer per dygn. Det är vanligare bland killar att vara stillasittande och ha ett BMI på 30 eller högre jämfört med tjejer.
- Andelen unga som har en riskkonsumtion av alkohol och andelen unga som snusar dagligen har ökat. Ökningen syns enbart bland tjejer. Samtidigt har andelen unga som röker dagligen minskat över tid.
- En majoritet av unga uppger att de har psykiska besvär och psykosomatiska symtom. 60 procent av unga i åldern 16–24 år upplevde ångslan, oro eller ångest under 2023. Särskilt hög var andelen bland tjejer. Bland unga i åldern 13–18 år uppgav 69 procent att de haft huvudvärk, magont eller svårt att somna minst en gång i veckan.
- Antalet som vårdats för självsador och självmordsförsök bland unga tjejer i åldern 13–19 år är på en fortsatt hög nivå 2023. Det är betydligt fler tjejer än killar som vårdas för självmordsförsök eller annan avsiktligt självdestruktiv handling.
- Däremot är det fler killar än tjejer som avlider till följd av självmord. Under 2023 skedde dock en liten ökning av självmord bland tjejer i åldern 20–24 år, vilket gjorde att antalet självmord totalt sett ökade under det året.

De flesta unga bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra, men andelen är fortsatt lägre

Drygt tre fjärdedelar (76 procent) av unga i åldern 16–24 år bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra år 2024. Andelen är densamma som 2022, men lägre jämfört med tidsperioden 2010–2021. Under hela mätperioden har andelen unga som mår bra varit lägre bland tjejer än bland killar. Andelen var 69 procent bland tjejer och 83 procent bland killar år 2024. Andelen som mår bra har minskat bland både killar och tjejer jämfört med första mättillfället 2010, men minskningen har varit större bland tjejer. Andelen unga som uppgav att de mår bra var mindre bland inrikes än bland utrikes födda år 2024, 75 respektive 84 procent.

Fler killar än tjejer är stillasittande mer än 10 timmar per dygn

Andelen unga mellan 16–24 år som är stillasittande tio timmar eller mer per dygn var 30 procent år 2024. Andelen är större bland killar än bland tjejer år 2024, 34 respektive 26 procent. Det är en förändring jämfört med tidigare år då det inte varit någon skillnad i andel mellan tjejer och killar. Däremot syns ingen skillnad i andel mellan åldersgrupperna 16–19 år och 20–24 år. Men i åldersgruppen 20–24 år är det en större andel killar än tjejer som är stillasittande, 36 respektive 21 procent.

Andelen unga killar med ett BMI på 30 eller mer ökar

Andelen unga i åldern 16–24 år med ett BMI på 30 eller mer var 8 procent år 2024. Det är en ökning jämfört med 2022 då andelen var 6 procent. Det är bland killar andelen ökat, från 6 till 10 procent. Bland tjejer har andelen varit oförändrad. I åldersgruppen 20–24 år är andelen större än i åldersgruppen 16–19 år. Det är en större andel bland killar i åldern 20–24 år som har fetma än tjejer i samma åldersgrupp, 14 respektive 7 procent. Denna skillnad finns inte bland tjejer och killar i den yngre åldersgruppen.

Störst andel med riskabla spelvanor bland killar i åldern 16–19 år

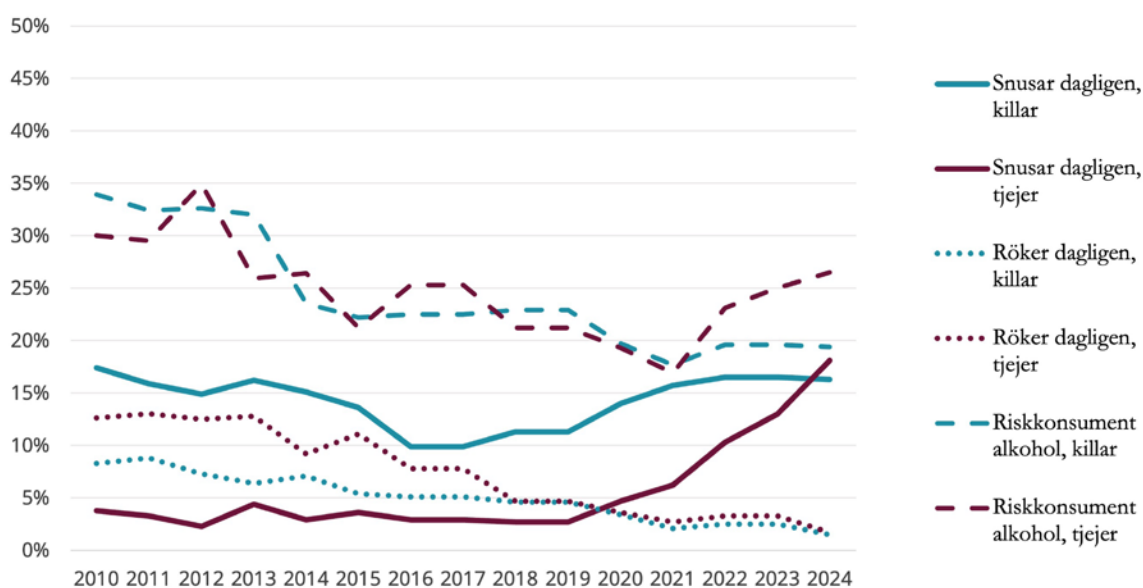
Andelen unga i åldern 16–24 år med riskabla spelvanor var 5 procent år 2024. Andelen har legat på en relativt stabil nivå över tid. År 2024 var andelen med riskabla spelvanor bland killar 8 procent, medan den bland tjejer endast var 1 procent. Andelen har varit större bland killar än bland tjejer under hela perioden 2014 till 2024. Bland utrikes födda killar har dock andelen med riskabla spelvanor minskat från 14 procent år 2022 till 5 procent år 2024. Motsvarande minskning syns inte bland inrikes födda killar. Bland killar i åldern 16–19 år har andelen med riskabla spelvanor ökat från 4 procent år 2022 till 7 procent år 2024.

30 procent av unga är stillasittande mer än tio timmar per dygn.

Snusande och riskkonsumtion av alkohol ökar bland tjejer, medan rökning minskar bland både tjejer och killar

Andelen unga mellan 16–24 år som hade en riskkonsumtion av alkohol var 23 procent år 2024. Det är en ökning med 6 procentenheter jämfört med 2021. Sett över hela tidsperioden sedan 2010 har andelen unga med riskkonsumtion av alkohol dock minskat från 32 procent. År 2024 var andelen med riskkonsumtion av alkohol större bland tjejer än killar, 27 respektive 19 procent. Jämfört med 2021 har andelen bland tjejer ökat med 10 procentenheter. Tidigare år var skillnaden mellan tjejer och killar liten eller obefintlig.

Figur 2.10. Andel unga 16–24 år som anger att de röker dagligen, snusar dagligen eller har riskkonsumtion av alkohol, efter kön. År 2010–2024. Procent.

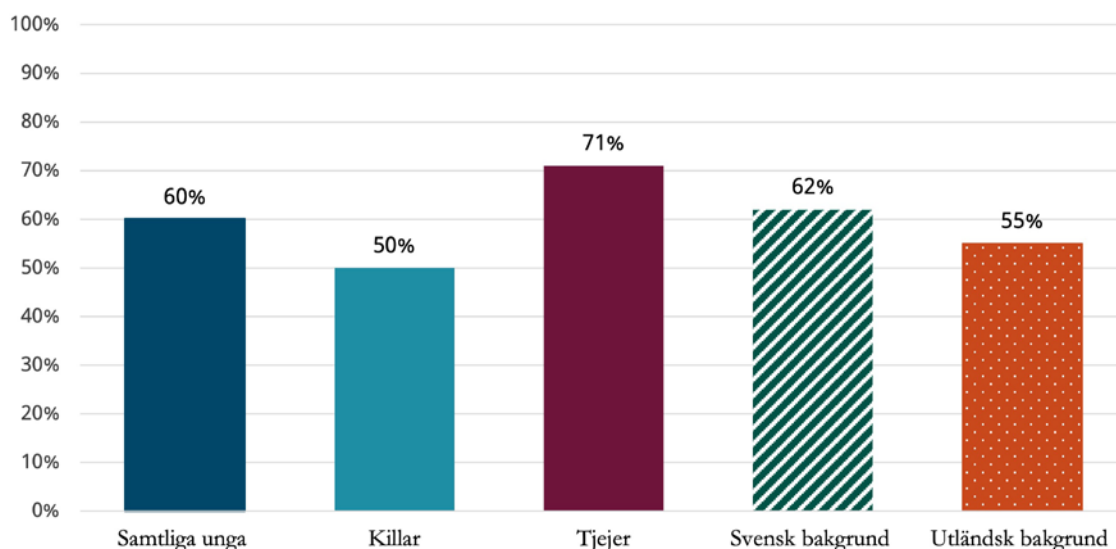
Källa: Folkhälsomyndigheten, nationella folkhälsoenkäten 2010–2024.

Andelen unga mellan 16–24 år som röker dagligen var 2 procent år 2024, vilket är en liten minskning jämfört med 2022. Sedan år 2010 har andelen minskat med 8 procentenheter. I kontrast till detta har andelen unga som snusar dagligen ökat markant. Andelen var 17 procent år 2024, vilket är den högsta uppmätta andelen hittills under tidsperioden sedan 2010. År 2024 fanns ingen skillnad i andel mellan tjejer och killar som snusar dagligen, vilket är första gången sedan mätningarna startade. Tidigare år har andelen som snusar dagligen varit betydligt större bland killar än bland tjejer. Jämfört med 2022 har andelen tjejer som snusar dagligen ökat med 8 procentenheter under 2024. Det är betydligt fler inrikes än utrikes födda unga som snusar, 19 respektive 9 procent. Det är ingen skillnad i andel mellan tjejer och killar i någon av grupperna, men en ökning av andelen tjejer som snusar syns bland både inrikes och utrikes födda.

Det är vanligare att unga mellan 20–24 år snusar dagligen jämfört med unga mellan 16–19 år. Däremot har det skett en tydlig ökning av andelen unga tjejer som snusar i båda åldersgrupperna. 14 procent av tjejerna i åldern 16–19 år snusar dagligen år 2024, att jämföra med 8 procent år 2022. Motsvarande andelar bland tjejer i åldern 20–24 år var 23 procent år 2024, jämfört med 14 procent år 2022.

En majoritet av unga uppger psykiska besvär av ängslan, oro eller ångest

Andelen unga i åldern 16–24 år som besväras av psykiska symtom som oro, ångest eller ängslan var 60 procent år 2023. Särskilt hög var andelen bland tjejer, 71 procent, medan andelen bland killar var 50 procent. Se figur 2.11. Bland killar i åldern 20–24 år var andelen 58 procent, vilket är högre än bland killar i åldern 16–19 år där andelen var 40 procent.

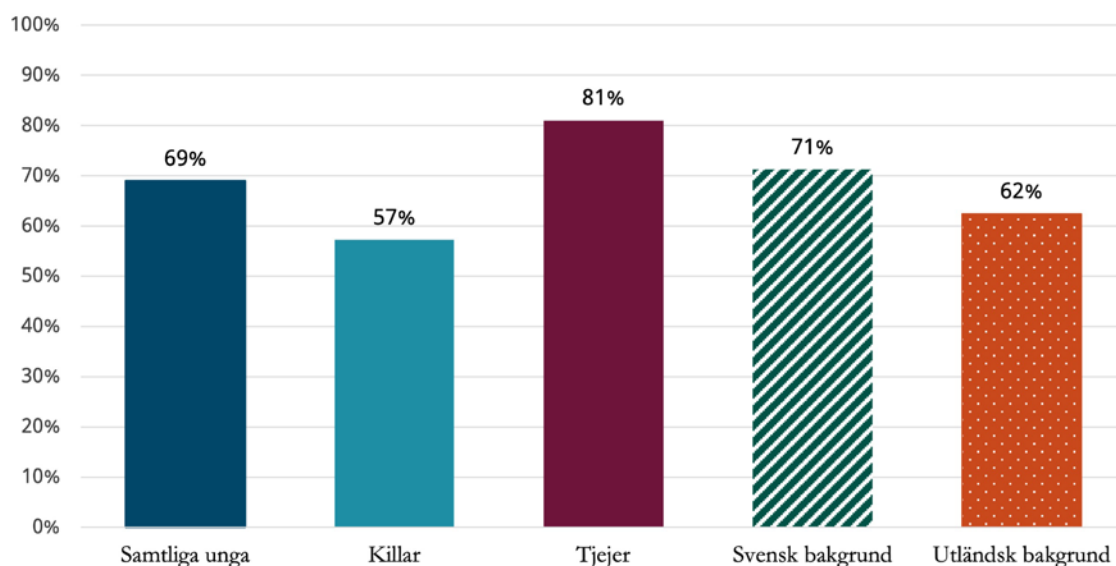
Figur 2.11. Unga 16–24 år som anger att de har besvär av ängslan, oro eller ångest, efter kön och bakgrund. År 2023. Procent.

Källa: SCB, Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC), 2023.

Hög andel unga upplever psykosomatiska besvär – särskilt tjejer och unga med svensk bakgrund

Andelen unga i åldern 13–18 år som upplever psykosomatiska symtom i form av huvudvärk, magont eller svårt att somna minst en gång i veckan var 69 procent år 2023. Det är en majoritet av både tjejer och killar som upplever psykosomatiska besvär, men en betydligt högre andel tjejer än killar. Bland tjejer är andelen 81 procent och bland killar 57 procent. Andelen är något högre bland unga med svensk bakgrund jämfört med unga med utländsk bakgrund, 71 respektive 62 procent. Se figur 2.12.

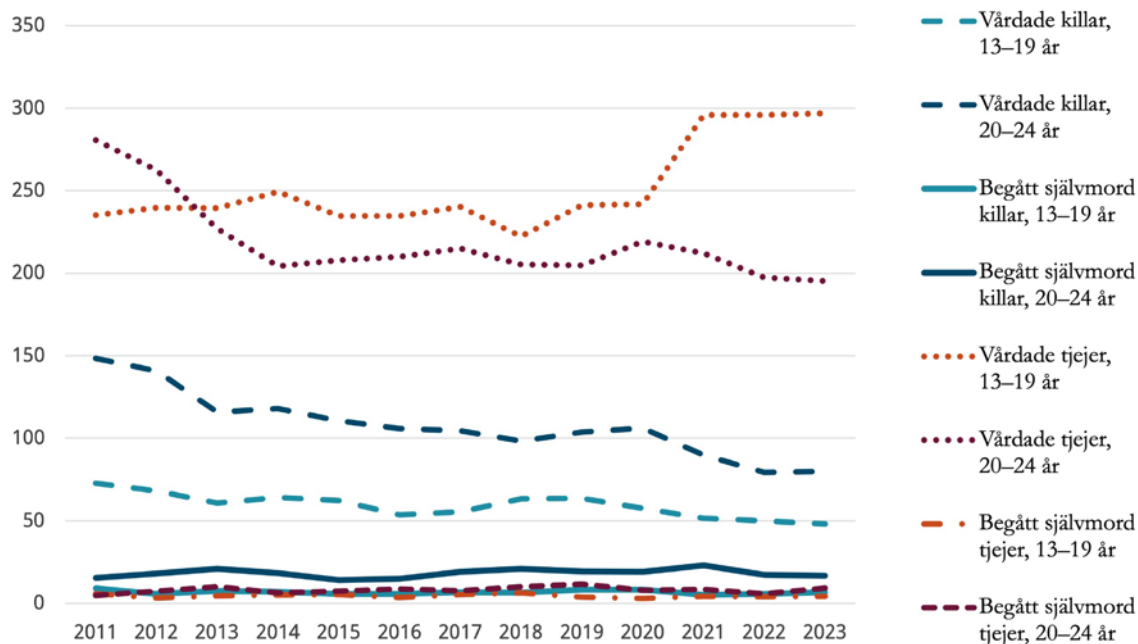

Figur 2.12. Unga 13–18 år med psykosomatiska symtom minst en gång i veckan, efter kön och bakgrund. År 2023. Procent.

Källa: SCB, Undersökningarna av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF), 2023.

Fortsatt oroväckande hög nivå av självsador och självmordsförsök bland unga tjejer i åldern 13–19 år

Andelen unga i åldern 13–24 år som vårdats inläggande på sjukhus till följd av självmordsförsök eller annan avsiktligt självdestruktiv handling var 154,7 per 100 000 individer år 2023. Det är ungefär samma nivå som föregående år. Liksom tidigare år är det betydligt fler tjejer än killar som vårdats för självmordsförsök eller annan avsiktligt självdestruktiv handling, 256,3 respektive 61,1 per 100 000 individer. Bland killar är andelen störst i åldersgruppen 20–24 år, medan andelen bland tjejer är störst i åldersgruppen 13–19 år. Under 2021 skedde en kraftig ökning av andelen unga tjejer i åldern 13–19 år som vårdats för självmordsförsök eller annan självdestruktiv handling. Från 242,3 per 100 000 individer år 2020 till 295,9 år 2021. Andelen har sedan dess legat kvar på samma höga nivå bland tjejer i denna åldersgrupp. Se figur 2.13.

Figur 2.13. Unga 13–24 år som vårdats för självmordsförsök eller annan självdestruktiv handling och antal som begått självmord, efter kön och ålder, år 2011–2023. Antal per 100 000.

Källa: Socialstyrelsen, Patientregistret 2011–2023.

Liten ökning av självmord bland unga – framför allt bland tjejer i åldern 20–24 år

Antalet självmord exklusive oklar avsikt bland unga i åldern 13–24 år var 8,7 per 100 000 invånare år 2023. Det är högre än 2022 då antalet var 7,7 per 100 000 invånare. Ökningen beror framför allt på en ökning av självmord bland tjejer i åldern 20–24 år. Antalet självmord bland unga var under 2022 på den lägsta nivån sedan mätningarna började 2011. Minskningen det året beror huvudsakligen på att antalet självmord minskade i åldersgruppen 20–24 år, medan utvecklingen i stort sett var oförändrad i gruppen 13–19 år. Under hela tidsperioden har antalet självmord varit större bland killar än bland tjejer. Bland unga 13–24 år var antalet 10,9 bland killar och 6,3 bland tjejer per 100 000 invånare år 2023.

Hög andel unga upplever psykosomatiska besvär – särskilt tjejer och unga med svensk bakgrund.

Kultur och fritid

Fritiden är en viktig del i ungas personliga och sociala utveckling. Den kan bidra till hälsa, stärkt självkänsla och ge betydelsefulla relationer till vuxna utanför familjen. Här ges en inledande kortfattad bild av ungas deltagande i olika aktiviteter på sin fritid och hur det har utvecklats över tid. Siffrorna som presenteras i detta kapitel kommer från MUCF:s senaste nationella ungdomsenkät som gjordes 2021.

Sammanfattningsvis visar indikatorerna på följande:

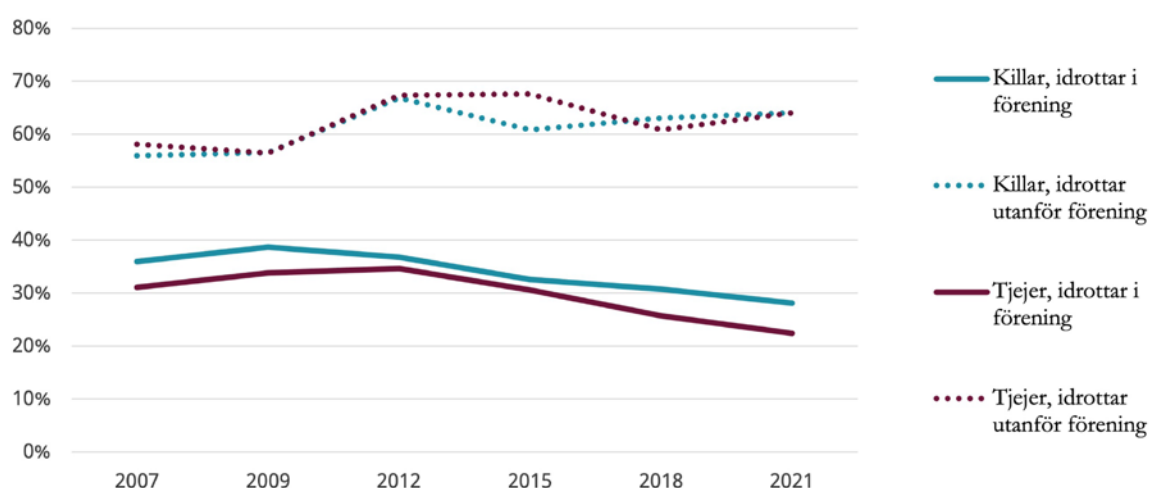
- Andelen unga som idrottar i förening har minskat sedan 2007, men andelen som motionerar och idrottar är stabil. Tjejer med utländsk bakgrund idrottar och motionerar i lägre utsträckning än andra unga.
- Andelen unga som läser har minskat kraftigt sedan 2007 bland både killar och tjejer. Fram till 2021 har andelen nästintill halverats. De senaste åren har minskningen dock avtagit något.

Ungas idrottande stabilt över tid

Andelen unga i åldern 16–25 år som uppger att de idrottar utanför en förening varje vecka har legat på en förhållandevis stabil nivå under hela perioden 2007 till 2021. Andelen ökade något mellan 2009 och 2012, men har därefter minskat och stabiliserat sig på ungefär samma nivå som i början av tidsperioden. Under hela perioden, bortsett från 2015, har andelen som uppger att de idrottar utanför en förening varit ungefär lika stor för killar som för tjejer. Det finns inte någon signifikant skillnad mellan killar med svensk respektive utländsk bakgrund, däremot är det genomgående en lägre andel tjejer med utländsk bakgrund än tjejer med svensk bakgrund som uppger att de idrottar utanför en förening varje vecka.

Andelen unga som uppger att de idrottar inom en förening varje vecka har minskat under flera år. Mellan 2012 och 2021 har andelen minskat från 36 till 25 procent. Minskningen har ägt rum bland både killar och tjejer, oavsett bakgrund. Minskningen har dock varit större bland tjejer med utländsk bakgrund än bland övriga grupper, vilket har inneburit att skillnaderna mellan könen har ökat något de senaste åren. Se figur 2.14.

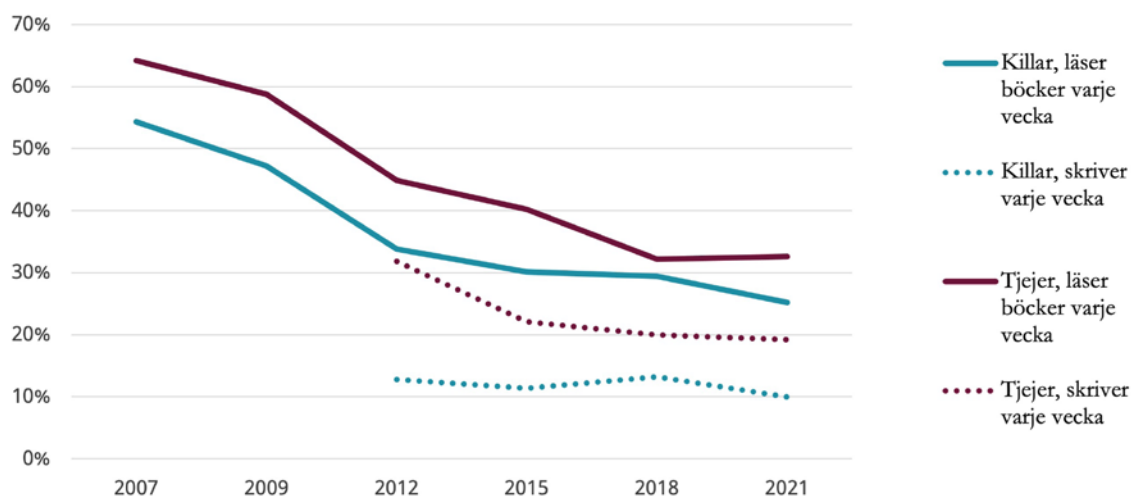
Figur 2.14. Ungar 16–25 år som idrottar i en förening varje vecka samt andelen unga som idrottar utanför en förening varje vecka, efter kön, år 2007–2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, nationella ungdomsenkäten 2007, 2009, 2012, 2015, 2018 och 2021.

Unga som läser böcker har minskat över tid

Andelen unga i åldern 16–25 år som uppger att de läser böcker på sin fritid varje vecka har minskat drastiskt över tid. Mellan 2007 och 2021 har andelen nästintill halverats från 59 till 29 procent. Den största förändringen skedde mellan 2007 och 2012, därefter har minskningen avtagit något. Minskningen har varit större bland tjejer än bland killar, men det är fortfarande en större andel tjejer än killar som uppger att de läser böcker varje vecka. Utvecklingen har varit relativt likartad för unga med svensk respektive utländsk bakgrund. Även andelen

unga som uppger att de skriver varje vecka har minskat de senaste åren. År 2012 var andelen 22 procent medan andelen var 15 procent 2021. Minskningen syns både bland unga med svensk bakgrund och unga med utländsk bakgrund. Under hela mätperioden har andelen som skriver varje vecka varit större bland tjejer än bland killar, men skillnaden mellan könen har minskat något över tid. Se figur 2.15.

Figur 2.15. Unga 16–25 år som läser varje vecka samt andel unga som skriver varje vecka, efter kön, år 2007–2021. Procent.

Källa: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, nationella ungdomsenkäten 2007, 2009, 2012, 2015, 2018 och 2021.

Avslutande diskussion

Många unga i Sverige idag har goda levnadsvillkor. De flesta unga går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och slutför en gymnasieutbildning inom fyra år från påbörjade studier. De flesta unga etablerar sig på arbetsmarknaden. Många unga mår bra utifrån bedömningar om allmänt hälsotillstånd, men andelen med psykiska och psykosomatiska symtom är samtidigt hög.

Ungas valdeltagande minskade i samband med valet 2022 och andelen unga representanter i valda församlingar har minskat de senaste valen. Intresset för att idrotta och motionera är högt bland unga. Samtidigt har intresset för föreningsidrottande minskat under flera år. Även andelen unga som läser har minskat drastiskt över tid, men minskningen har avtagit något de senaste åren. Det finns även skillnader i levnadsvillkor mellan killar och tjejer och mellan inrikes och utrikes födda unga. Trots att många unga har goda levnadsvillkor finns det alltså flera utmaningar för att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och möjlighet att påverka samhällsutvecklingen.

Psykisk ohälsa fortsatt stor utmaning för unga

De flesta unga i Sverige bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra, men andelen har minskat de senaste åren. Förekomsten av psykiska besvär i form av ängslan, oro och ångest har ökat under lång tid bland unga mellan 16–24 år, särskilt bland unga tjejer. Det är också en klar majoritet av unga killar och tjejer i åldern 13–18 år som upplever psykosomatiska besvär som magont, huvudvärk och sömnbesvär.

Nivån av unga som vårdats för självskaador och självmordsförsök är fortsatt oroväckande hög bland tjejer i åldern 13–19 år. Vad gäller självmordsförsök och självskaadebeteende är det fortfarande mycket vanligare bland tjejer än bland killar, medan det förhåller sig tvärtom när det gäller självmord där antalet är högre bland killar. Under 2023 syntes även en liten ökning av antalet självmord bland unga och det var i huvudsak bland tjejer i åldern 20–24 år.

Flera rapporter från Folkhälsomyndigheten visar också att barn och unga möter utmaningar vad gäller den psykiska hälsan. Myndighetens senaste årsrapport om folkhälsans utveckling i Sverige visar att det är en större andel unga i åldern 16–29 år som upplever stress och psykiska besvär som lätt ängslan, oro eller ångest än äldre åldersgrupper (Folkhälsomyndigheten 2023a). Det är också en högre andel bland unga än äldre som drabbas av allvarlig psykisk påfrestning, särskilt unga kvinnor. Andelen är dubbelt så hög bland tjejer än bland befolkningen i stort.

Enligt Folkhälsomyndigheten finns också ett tydligt samband mellan psykisk ohälsa och suicid. Under perioden 2006–2021 ökade suicidtalet i åldersgruppen 15–29 år, framför allt i gruppen 20–29 år (Folkhälsomyndigheten 2023a). Ytterligare en rapport om psykisk hälsa och suicid i Sverige som belyser utvecklingen under 2000-talet (Folkhälsomyndigheten 2023b) visar att fler barn, särskilt flickor, uppger psykiska besvär, vårdas inom psykiatri¹⁴ och hämtar ut antidepressiva läkemedel idag. Andelen flickor i åldern 10–17 år som vårdats för suicidförsök och andra självskador har ökat, särskilt påtaglig var ökningen mellan 2020 och 2021. I undersökningen Skolbarns hälsovanor¹⁵ svarar flickor oftare än pojkar att de känner sig stressade på grund av skolarbetet, men bland både flickor och pojkar är andelen stressade högst bland 15-åringar. Vidare visar undersökningen att de skolbarn som är stressade på grund av skolarbetet oftare har självrapporterade hälsobesvär och är mindre tillfreds med livet än de som inte är stressade av skolarbetet.

MUCF och Folkhälsomyndigheten lyfte i en gemensam kartläggning av ungas psykiska hälsa, **Att inte bara överleva, utan att faktiskt också leva** (2023a), att det är viktigt att stärka och utveckla arbetet att främja psykisk hälsa, förebygga psykisk ohälsa och självmord bland unga samt förbättra tillgängligheten till vård och omsorg för unga med psykisk ohälsa. Folkhälsomyndigheten lyfter även i sin årsrapport (Folkhälsomyndigheten 2023a) att det behövs ett ökat fokus på hälsofrämjande och förebyggande arbete i välfärdssektorn på alla nivåer i samhället. De lyfter områden som exempelvis utbildning, arbetsmarknad, socialtjänst och boende där det behövs insatser. Förändringar tar också tid och hälsan påverkas av olika faktorer under lång tid, vilket gör att initiativ behöver tas omgående och särskilt riktas mot de grupper som idag har sämst hälsa och därmed störst behov.

Att psykiska besvär och psykosomatiska symtom ökar bland unga och har stigit till höga nivåer är utmaningar att ta på stort allvar. Trots att det är fler tjejer som drabbas av psykisk ohälsa, är killar överrepresenterade bland unga som tar sitt liv. För att undvika att fler unga hamnar i psykiskt utmanande situationer och riskerar att begå självmord, är det av stor vikt att fortsatt arbeta förebyggande med yngres hälsa för att förbättra levnadsvillkoren och vända en negativ utveckling.

¹⁴ Andelen flickor och pojkar som vårdades inom en psykiatrisk verksamhet var 7,3 respektive 6,8 procent år 2022. Det var första året som andelen vårdade flickor var större än andelen pojkar. Andelen pojkar och flickor som vårdats inom psykiatri har hela tiden ökat sedan 2008.

¹⁵ Skolbarns hälsovanor är en enkätundersökning bland 11-, 13- och 15-åringar. Den genomförs vart fjärde år i ett femtiotal länder i samarbete med Världshälsoorganisationen (WHO). Senaste resultaten kommer från enkäten 2021/2022. Undersökningen har genomförts i Sverige sedan 1985/1986.

Rökningen minskar men tjejer som snusar och har en riskkonsumtion av alkohol ökar

Vad gäller ungas fysiska hälsa visar resultaten att det skett vissa förändringar i användning av tobak och riskbruk av alkohol det senaste året. Andelen tjejer som har en riskkonsumtion av alkohol är större 2024 än tidigare. Jämfört med 2021 har andelen bland tjejer ökat med 10 procentenheter 2024, från 17 till 27 procent. Bland killar syns inte samma utveckling. Användningen av snus har också ökat markant bland tjejer. Mellan 2020 och 2024 har andelen tjejer som snusar dagligen ökat med 13 procentenheter. Ökningen syns i båda åldersgrupperna 16–19 år och 20–24 år. Det innebär att det för första gången under perioden 2010 till 2024 inte längre finns någon skillnad i andel mellan killar och tjejer som snusar dagligen. I kontrast till detta har andelen som röker dagligen minskat stadigt de senaste åren och är nu nere på 2 procent, vilket kan jämföras med 10 procent år 2010. Det syns ingen skillnad i andel mellan varken tjejer och killar eller mellan inrikes och utrikes födda unga som röker dagligen.

Folkhälsomyndigheten (2024a) har undersökt ungas användning av alkohol, narkotika, tobak och spel (ANTS) och pekar på att det finns en koppling mellan ungas ANTS-bruk och en sämre psykisk hälsa. Folkhälsomyndighetens undersökning visar på att föräldrar spelar en viktig roll i att förebygga ANTS-bruk bland unga. Unga som uppfattar att föräldrarna har en negativ syn på barnens bruk av ANTS och unga som inte blir bjudna på alkohol av sina föräldrar brukar i lägre utsträckning ANTS, enligt rapporten.

Små förändringar på utbildningsområdet över tid

Andelen gymnasieelever som tagit examen efter fyra år har ökat sedan 2011, men fortfarande saknar var sjätte gymnasieelev examen efter fyra år. Andelen som är behöriga till universitet och högskola har samtidigt minskat jämfört med 2011 i samband med att en ny läroplan infördes. Även andelen som är behöriga till gymnasiet har minskat sedan 2012. Det finns även på flera områden skillnader mellan killar och tjejer och mellan utrikes och inrikes födda, där killar och utrikes födda har större svårigheter att klara skolan. Sammantaget har utvecklingen på utbildningsområdet haft en blandad utveckling, där skillnader i resultat mellan grupper varit bestående över tid. Parallellt har det lagts fram och genomförts ett stort antal förändringar av skolan. De senaste 15 åren har ett stort antal propositioner på utbildningsområdet presenterats ([regeringen.se](https://www.regeringen.se)) och en ny skollag (2010:800) införts. Trots flertalet reformer kvarstår utmaningar på utbildningsområdet, där alltför många unga inte når kunskapsmålen i grund- eller gymnasieskolan. Detta medför att en grupp unga får begränsade möjligheter både för vidare studier och på arbetsmarknaden.

Arbetslösheten har ökat bland unga

Liksom förväntat ökade arbetslösheten bland unga under 2024. Under 2024 var 7,2 procent unga inskrivna arbetslösa. Det kan jämföras med 6,5 procent 2023. I ett längre tidsperspektiv har arbetslösheten bland unga minskat.

Arbetsförmedlingens rapport över arbetsmarknadsläget för fjärde kvartalet 2024 visar samtidigt på stora skillnader mellan länen. I Norrbottens län var den relativa arbetslösheten under det fjärde kvartalet 4,6 procent bland unga mellan 18–24 år, medan den var 12,6 procent i Gävleborgs län. I samtliga län var arbetslösheten högre bland killar än bland tjejer och högre bland utrikes födda än bland inrikes födda (Arbetsförmedlingen 2025).

Andelen unga som fick ekonomiskt bistånd var 2023 på den lägsta nivån under hela mätperioden. Minskningen har varit särskilt påtaglig bland utrikes födda unga de senaste åren, vilket medfört att skillnaderna i ekonomisk utsatthet mellan inrikes och utrikes födda unga minskat. Samtidigt har andelen med låg ekonomisk standard ökat något under 2023, vilket indikerar på att ungas ekonomiska situation påverkats negativt av de senaste årens inflation.

En rapport från Socialstyrelsen visar att allt färre personer får ekonomiskt bistånd. Antalet biståndsmottagare och biståndshushåll minskade under 2023. Det var åttonde året i rad som antalet biståndshushåll minskade (Socialstyrelsen 2024). Arbetslöshet är den främsta orsaken till att personer som får ekonomiskt bistånd inte har egen försörjning, men det kan också handla om sociala hinder eller sjukdom. En analys från Socialstyrelsen (2023) visar också högre risk för psykisk ohälsa och suicid bland mottagare av ekonomiskt bistånd.

Den sammantagna bilden är att försämringen i konjunkturen ännu inte lett till en kraftig försämring för unga, även om arbetslösheten har ökat. Indikatorerna för ungas ekonomiska situation har haft en blandad utveckling, där andelen med ekonomiskt bistånd minskat medan andelen med låg ekonomisk standard ökat något. Mot bakgrund av att arbetslösheten trots allt ökat 2024 är det viktigt att följa utvecklingen av ungas ekonomiska situation de kommande åren och fånga upp eventuella försämringar. Inte minst bland grupper av unga som riskerar att drabbas särskilt hårt av en sämre arbetsmarknad.

Utsatthet för dödligt våld fortsatt på högre nivå medan sexualbrott minskat

Antalet unga i åldern 13–24 år som avlider till följd av dödligt våld har ökat bland killar det senaste decenniet. Under 2023 avled 4,9 per 100 000 killar och antalet ligger på ungefär samma nivå som 2022. Sett över en längre tidsperiod är det en klar skillnad i antalet dödsoffer jämfört med för tio år sedan. Noterbart är också att antalet våldsrelaterade dödsfall är högre bland unga mellan 16–24 år än bland de äldre jämförelsegrupperna 25–29 år och 30–64 år. Ökningen av killar som avlider till följd av dödligt våld sammanfaller med en uppgång av dödligt våld av och gentemot unga i den kriminella miljön (Brå 2024:6). Brottsförebyggande rådet (Brå) har i en rapport konstaterat att barns utsatthet i kriminella nätverk är ett betydande samhällsproblem och att barn och ungas delaktighet i kriminella nätverk är en utmaning för rättsväsendets arbete mot organiserad brottslighet (Brå 2023:13).

Under 2024 har också andelen unga som känner sig otrygga i sitt bostadsområde på kvällstid minskat något. Ungas utsatthet för andra typer av brott är däremot i stort sett oförändrad sedan 2016, undantaget från sexualbrott där andelen unga som utsatts för detta minskat 2023 jämfört med året innan. Vilken typ av brott som unga utsätts för skiljer sig dock åt bland tjejer och killar. Killar blir oftare utsatta för våldsbrott, medan tjejer oftare utsätts för sexualbrott. Andelen tjejer som utsatts för sexualbrott har däremot minskat under 2023 jämfört med 2022, det är alltså bland tjejer minskningen har skett. Det innebär även att andelen är på den lägsta nivån under hela tidsperioden. Samtidigt är andelen tjejer som utsätts för sexualbrott fortsatt hög, vilket även framkommer i Folkhälsomyndighetens rapport (2025) om ungas sexuella och reproduktiva hälsa.

Antalet lagföringsbeslut ökade bland unga i åldern 15–24 år under 2023 jämfört med året innan. Skillnaden är stor mellan killar och tjejer, där antalet lagföringsbeslut som rör killar är på en betydligt högre nivå. Sett över en längre tidsperiod har dock antalet lagföringsbeslut minskat bland unga, från cirka 45 000 till 35 000 mellan åren 2011 och 2023. I Vetenskapsrådets kunskapsöversikt (2024) om ungdomsbrottslighet framkommer att det varit en tydlig minskning i ungas brottslighet över tid, något som syns i både svenska och internationella undersökningar. Sedan mitten av 1990-talet har det varit en tydlig minskning av antalet lagförda unga fram till 2022. Det gäller för flera olika brott, men det finns också vissa skillnader mellan olika brottstyper. Vad gäller brott som snatteri, skadegörelse, bilstöld och misshandel har andelen unga som uppgett att de begått denna typ av brott minskat mellan 1995 och 2021. Trenden är dock den motsatta för narkotikabrott som ökat mellan 1990–2020. Några förklaringar till den minskade brottsligheten totalt sett presenteras i rapporten, så som förändringar i ungas rutinaktiviteter och att allt mindre tid spenderas i riskfyllda miljöer. Även föräldrakontroll, förändringar i relation till skolan och ungas attityder till brott är delar som påverkat utvecklingen.

Det är positivt att unga som begår brott totalt sett minskat över tid. Det är även positivt att andelen unga som utsätts för sexualbrott minskat och att andelen unga som är otrygga i sitt bostadsområde minskat något. Samtidigt är det oroväckande att antalet unga killar som utsätts för dödligt våld inte minskar. Brå konstaterar att det är samhällets ansvar att skydda barn och att arbeta förebyggande för att förhindra att de exploateras i kriminella nätverk (2023:13). Även MUCF vill betona vikten av förebyggande insatser som förhindrar att unga hamnar i kriminalitet som komplement till de reformer som redan görs på rättsområdet. Sådana insatser kan både innefatta samverkan kring unga i riskzonen som breda insatser för att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2025). "Arbetsmarknadsläget i Sveriges län". Kvartal 4 2024. Af-2025/0002 1545.

Brå (2024:6). "Dödligt våld i Sverige sedan 1990. Omfattning, utveckling och karaktär". Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå (2023:13). "Barn och unga i kriminella nätverk. En studie av inträde, brott, villkor och utträde". Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Cronert, A. & Österman M. (2023). "Köer och valdeltagande i de allmänna valen 2022". Statsvetenskaplig tidskrift. 125(4).

Folkhälsomyndigheten (2025). "Ungas hälsa, relationer och sexliv – Resultat från UngKAB23". Solna: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2024a). "Föräldrar och unga – om ANTS och psykisk hälsa". Solna: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2023a). "Folkhälsan i Sverige. Årsrapport 2023". Solna: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2023b). "Psykisk hälsa och suicid i Sverige – Statistik om nuläge och utveckling fram till 2022". Solna: Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten (2024b). "Skolstress, självrapporterade hälsobesvär och livstillfredsställelse bland skolbarn (resultat Skolbarns hälsovanor 2021/2022)". Solna: Folkhälsomyndigheten.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/skolbarns-halsovanor/huvudsakliga-resultat-2021-2022-for-skolbarns-halsovanor/skolstress-sjalvrapporterade-halsobesvar-och-livstillfredsstallelse-bland-skolbarn-resultat-skolbarns-halsovanor-2021-2022/>

Hämtad 23 januari 2025.

Folkhälsomyndigheten och MUCF (2023a). "Att inte bara överleva, utan att faktiskt också leva". Solna: Folkhälsomyndigheten. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2024:1). "Ung idag 2024:1. En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i Sverige". Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

MUCF (2024:2). "Ung idag 2024:2. En fördjupad bild av ungas inflytande och delaktighet". Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Regeringens proposition 2013/14:191. "Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande".

Regeringens skrivelse 2020/21:105. "Ungdomspolitisk skrivelse".

Regeringen.se. Sökresultat. Utbildningsdepartementet. Proposition.
<https://www.regeringen.se/sokresultat/?p=5&query=skola&ct=Proposition&d-pt=1294&orderby=date#result> Sökning genomförd 17 december 2024

Socialstyrelsen (2024). Statistik om ekonomiskt bistånd 2023. Art.nr: 2024-6-9139. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2023). Högre risk för psykisk ohälsa och suicid bland mottagare av ekonomiskt bistånd. Art.nr: 2023-9-8748. Stockholm: Socialstyrelsen.

Vetenskapsrådet (2024). Ungdomsbrottslighet – en kunskapsöversikt. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Bilaga 1

Den nationella ungdomsenkäten är en återkommande enkätundersökning som har gått ut till unga i åldersgruppen 15–25 år ungefär vart tredje år sedan 2004. Totalt har undersökningen genomförts vid sju tillfällen (se tabell B.1). Enkäten har vid samtliga undersökningstillfällen skickats till ett slumpmässigt urval av unga i åldrarna 16–25 år. Urvalsstorleken har varierat mellan 4 500 och 6 000 i de sex första undersökningssomgångarna. År 2021 ökades urvalet till 12 000 personer. Svarsfrekvensen har varierat mellan 43 och 65 procent. År 2021 var svarsfrekvensen för undersökningen 50 procent. Resultaten från undersökningen är generaliserbara till gruppen unga i stort.

Tabell B.1 Antal personer i urval samt svarsfrekvens, nationella ungdomsenkäten, 2004–2021.

År	2004	2006*	2008**	2012	2015	2018	2021
Ålder	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25	16–25
Antal i urvalet	5 000	6 000	6 000	4 500	5 000	5 000	12 000
Antal svarande	3 240	2 867	2 951	2 251	2 169	2 306	5 997
Svarsfrekvens netto (procent)	65	48	49	50	43	46	50

Kommentar: * Undersökningen genomfördes november 2006 till januari 2007.

** Undersökningen genomfördes november 2008 till maj 2009.

I rapporten kommer flera indikatorer inom områdena inflytande och representation samt kultur och fritid från den nationella ungdomsenkäten. Enkäten ligger också till grund för samtliga resultat i rapportens andra del, om ungas tillgång till fritidsaktiviteter.

Ett problem alla typer av enkätundersökningar har är svarsbortfall i det representativa urvalet. Bortfallet blir särskilt problematiskt om det är ojämnt fördelat mellan olika grupper av unga. Skevhet i bortfallet gör att resultaten från de statistiska skattningarna riskerar att bli missvisande och inte återspeglar gruppen unga på ett korrekt sätt. Bortfallet bland enkätsvaren är större bland killar än tjejer och i åldrarna 20–25 år. Alla resultat har genomgående viktats utifrån juridiskt kön (kvinna eller man) och ålder (16–18 år, 19–21 år och 22–25 år).

Ett annat problem med enkätundersökningar generellt är olika typer av missvisande svar. Med detta menas att personer av någon anledning svarat på ett sätt som inte speglar verkligheten. Missvisande svar behöver nödvändigtvis inte påverka resultaten nämnvärt, men riskerar att göra det. Framför allt blir resultat för mindre grupper och frågor där det handlar om att mäta väldigt låga (eller väldigt höga) andelar mer känsliga. För att säkerställa att enkäten är tillförlitlig genomför MUCF en kontroll av datakvaliteten. Det görs genom en systematisk kontroll där svarande med svarsmönster som kraftigt avviker från vad som kan förväntas plockas bort från resultaten. Det kan till exempel handla om att en person genomfört enkäten på orimligt kort tid eller att personen varit inkonsekvent i hur hen svarat på kombinationer av frågor med en mycket hög grad av samvariation. Det är 281 svarande av 5 997 totalt som har plockats bort från enkäten till följd av denna systematiska kontroll.

mucf
Myndigheten för ungdoms-
och civillsamhällesfrågor